...ССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

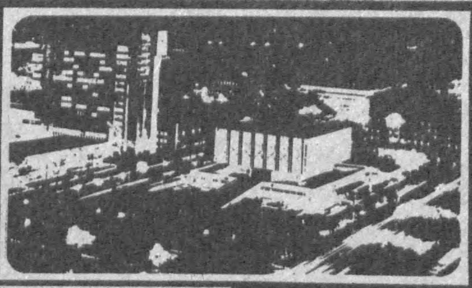

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 103 (8.301) ◆ 1993 йил ◆ 10 июнь, пайшанба ◆ Нархи 10 сўм.

БОШ ВАЗИР ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

СУРАТДА: қабул пайти.

9 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Япония Ташқи савдо ва саноат вазирлиги вакиллари ҳамда япон ишбилармонларидан иборат делегацияни қабул қилди.

Япония делегациясига бошчилик қилаётган «Митцубиси» фирмасининг Президенти жаноб С. Морохаси Бош вазирни делегация ва унинг Ўзбекистонга ташрифидан кўзда тутилган режалар билан таништирди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов ўзбек ва япон халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар узоқ тарихга эга эканлигини қайд этиб, бу ҳамкорликни янги савияда давом эттириш ҳар икки мамлакат учун ҳам фойдали бўлишини таъкидлади.

Суҳбат давомида ўзбек-япон иқтисодий қўшма комиссиясини тузишга келишиб олинди. Бу комиссия ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини кенгайтиришга хизмат қилади.

Суҳбатда Япониянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси У. Магосаки ҳозир бўлди.

(ЎзА).

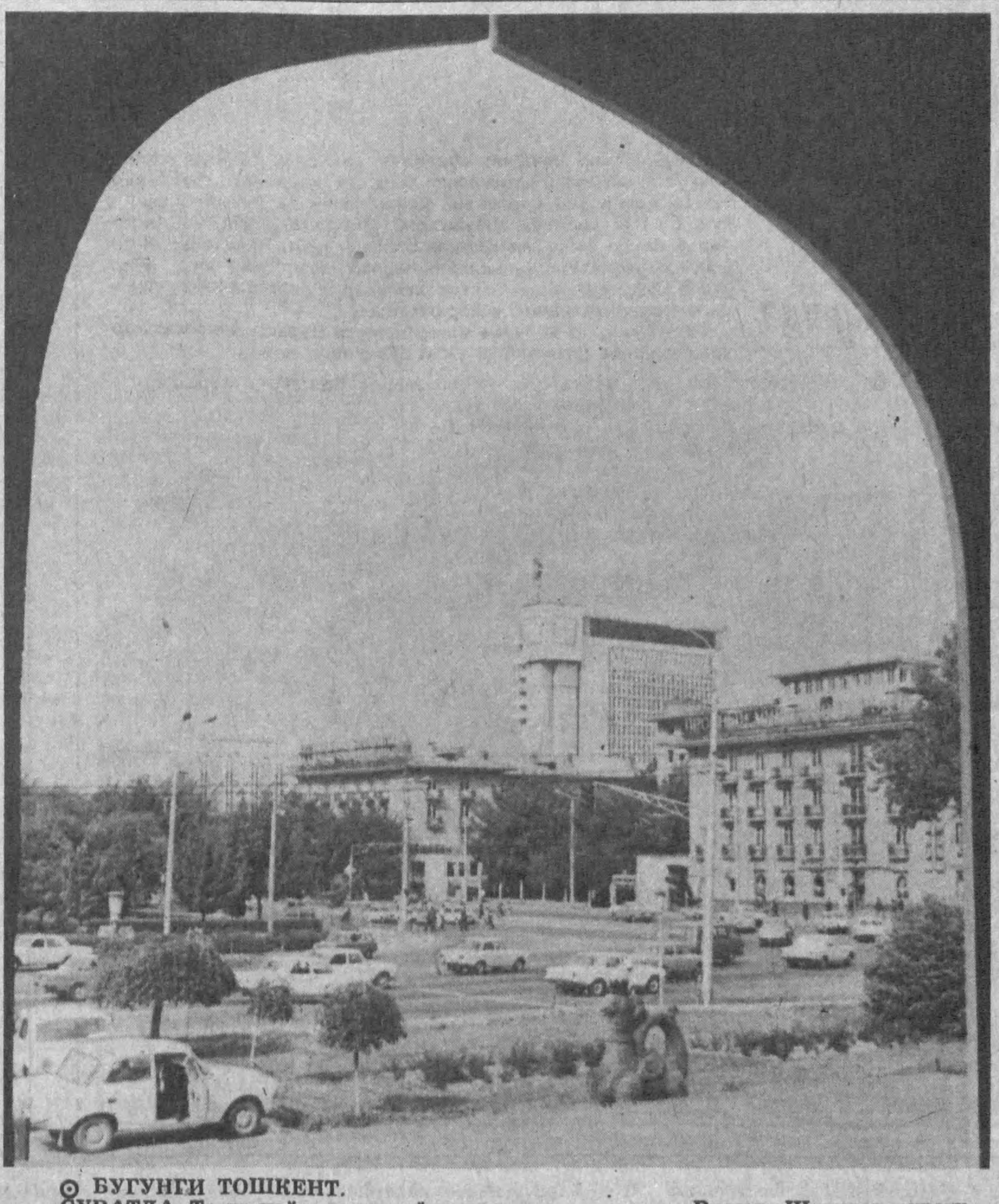

⊙ БУГУНГИ ТОШКЕНТ.
СУРАТДА: Театр майдонининг кўриниши.

Рустам Шарипов сурати.

** Миллий истиқлол мафкураси. У қандай бўлиши керак?*

ЯХШИ ЖИҲАТЛАР АСОСИДА

ЯҚИНДА Тошкент Давлат университети қошидаги ижтимоий-гуманитар фанлар ўқитувчиларининг малака ошириш институтида Ўзбекистон Республикаси Фалсафа жамияти, Ўзбекистон зиёлилари илм-маърифий уюшмаси, ТошДУ фалсафа факультети жамоаси билан ҳамкорликда «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг мафкуравий асослари» ҳақида давра суҳбати бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Республикаси фалсафа жамияти президенти, профессор С. Ш. Шермуҳамедов кириш сўзи билан очди.

— Президентимиз Ислом Каримов бир гуруҳ ёзувчилар билан ўтказган учрашувида янги мафкуранинг асосини яратиш масаласини қўйди. Дарҳақиқат, бу масала шу бугунги куннинг энг долзарб муаммоси, — деб таъкидлади С. Шермуҳамедов. Эндиликда биз ҳар бир фуқаро учун муносиб турмушни таъминлайдиган демократик давлатга ўтиш жараёнини бошимиздан кечираётган эканмиз, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга, истиқлолни ҳимоя қилишга қодир янги мафкура асосларини яратишимиз даркор.

Бозор иқтисодиётининг ўз қонуниятлари бор. Уни бошқариб турилмаса кучли табақаланишга олиб келиши мумкин. Шунинг учун ҳам давлат бозор иқтисодиётини идора қилиши керак. Бунда унинг муҳим қуроли — солиқ сиёсати. Истиқболда ҳуқуқий-демократик давлат қурамиз. Президентимиз таъкидлаганидек, биз ўз танлаган йўлимиздан борамиз. Шундай экан, мафкурамиз ҳам шу йўлга хизмат қилиши керак.

— Ана шундай фалсафий анжуманлар одат тусига кирса,— деб таъкидлади Ўзбекистон халқ ёзувчиси Жамол Камол.— Кўп йиллар Олам нима? Одам нима? Халқнинг шарафи нима, деган саволни бера олмадик. Бунга собиқ идеология тўсиқ қўйган эди. Мафкурасиз яшаб бўлмайди дейилди. Давлат тизимида мафкура билан шуғулланадиган маълум эшиклар бўлиши керак. Миллий мафкурамиз бўлиши керак. Мустақиллик — давлат қўрғони, у мустаҳкам бўлиши керак. Миллий мафкурамизга барча ижобий нарсаларни асос қилиб олишимиз керак.

Бундан огоҳ бўлмасдан тараққиётга эришиб бўлмайди. Мустақилликни ҳар куни мустаҳкамлаш керак. Фикрловчи инсонларни бир жойга йиғолсак, улардан фойдалана олсак айни муддао бўлур эди.

— Мустақилликнинг маълум маънода ҳуқуқий асослари яратилди, дейиш мумкин,— дея сўз бошлади Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. Аъзамхўжаев.— 1991 йилдан бошлаб қабул қилинган қонунлар, қарорлар, Конституция бунга асос бўла олади. Конституциямиз халқаро экспертизадан ўтди дейиш мумкин. Конституциямизнинг моддалари халқаро ҳуқуқ нормаларига тўла жавоб беради. Жумладан, фуқаролар ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун, мустақиллик мафкурасининг амалий томонлари — давлат байроғимиз, давлат рамзи, мадҳияси қабул қилинди. Бу мустақиллигимиз рамзлари. Бунинг аҳамияти катта. Улар ҳар бир хонадонда бўлиши керак.

Ўзбекистон ХДП Марказий Комитетининг иккинчи котиби М. Қирғизбоев мафкурани эътиқодга айлантириш масаласини алоҳида таъкидлади. Мафкуранинг якка ҳокимлигига йўл қўймаслигимиз зарур. Тоталитар тузум хатолари қайтарилмаслиги керак.

Шунингдек, давра суҳбатида қатнашган олимлардан О. Файзуллаев, А. Жалолов ва бошқалар ҳам янги мафкурамизнинг асосларини яратиш тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Машкура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

** ХДП ҳудудий ташкилотларида*

РЕЖАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОН Халқ демократик партиясининг сафи кенгайиб, халқнинг унга нисбатан ишончи тобора ортиб бормоқда. Айниқса, жамиятнинг илғор кучи бўлган ёшларнинг партия сафларига тўхтовсиз кираётганлиги қувончли ҳолдир. Айни пайтда республикамиздаги олий ўқув юртларида ҳудудий партия ташкилотлари тузилмоқда. Ана шундайлардан бири 1992 йилнинг охирида Ўзбекистон халқ демократик партияси Собир Раҳимов тумани кенгаши қошида Тошкент Давлат техника университети ҳамда Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг ҳудудий партия ташкилоти тузилган эди. Қисқа вақт мобайнида унга 250 дан ортиқ шу масканда меҳнат қилаётган ўқитувчилар ва таҳсил олаётган талабалар аъзо бўлишди. У Республика Президентининг олиб бораётган изчил сиёсати асосида кўпгина ишларни амалга оширди.

Яқинда олий ўқув юртлари ҳудудий партия ташкилотининг бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида Республикамиз Президенти, Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг раиси Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII сессиясида сўзлаган нутқидан ҳамда ХДП Марказий Кенгашининг VII пленуми қарорларидан келиб чиқадиган мустақил Ўзбекистон миллий истиқлол мафкурасини яратиш бўйича ҳудудий партия ташкилотининг асосий вазифалари муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан Олий ўқув юртлари ҳудудий партия ташкилотининг биринчи котиби Абдужалол Содиқов маъруза қилди. Унда миллий истиқлол мафкурасини яратишда Президентимиз томонидан кўрсатиб берилган асосий йўналишларни кечиктирмай ҳаётга татбиқ этиш таъкидланди. Ўқув масканлари раҳбарияти, ҳудудий партия ташкилоти ижроия кенгаши аъзолари, касаба уюшмалари томонидан профессор-ўқитувчилар, талабалар ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш, муаммоларни бартараф қилиш ва тушунтириш ишларини олиб бориш энг долзарб мавзу қилиб қўйилди.

Маъруза юзасидан сўзга чиққан Тошкент Давлат техника университети кафедра мудири Бекмурод Тўлаев, кон-геология факультетининг талабаси Холмурод Сатторов, ҳудудий партия ташкилоти ишчи ҳайъатининг аъзоси Шавкат Зарипов ва бошқалар миллий истиқлол мафкура яратишда Президентимиз фикрларини тўла қўллаб-қувватладилар. Айниқса, ҳудудий партия ташкилоти ишчи ҳайъатининг аъзоси Ш. Зариповнинг фикрлари кўпчиликка манзур бўлди.

— Бизда яхши биласизки, буюк давлат яратиш учун моддий асос бор,— деди у ўз сўзида.— Аммо маънавий соҳадачи? Мафкурада орада қандайдир бўшлиқ пайдо бўлди. Илгари КПСС бор пайтда тарих сохталаштирилди. Биз ўзимизнинг бой тарихимизга эга бўлган қадриятларимизни билмадик. Мана энди мустақил бўлдик. Энди бизга миллий истиқлол мафкураси керак.

Мажлисда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг иккинчи котиби М. Қирғизбоев иштирок этди ва нутқ сўзлади. Марказий Кенгаш сиёсий ижроия комитетининг аъзоси, Собир Раҳимов тумани ҳокими Х. Абдураимов қатнашди.

Назира ҚУРБОНОВА.

** Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасида*

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ҚОҒОЗ ЧИҚИНДИЛАРИ ТАЙЁРЛАШНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

● Тошкент шаҳрида қоғоз чиқиндиларини тўплаш, топшириш ва уни қайта ишлашни яхшилаш ҳамда республиканинг юмшоқ том маҳсулотига бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсадларида Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков «Тошкент шаҳрида қоғоз чиқиндилари тайёрлашни яхшилаш тўғрисида»ги қарорни имзолади.

УШБУ қарор билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки шаҳар бошқармасига «Ўзқурилишмаҳсулотлари» давлат концерни тизимидаги қоғоз чиқиндиларини йиғиш билан шуғулланувчи шаҳар корхоналари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги моддий-техника таъминоти бошқармасига қоғоз чиқиндиларини аҳолидан сотиб олиш учун нақд пул ажратиш топширилди.

«Ўзқурилишмаҳсулотлари» концерни бинокорлик саноати мажмуасига қуйидагилар топширилди:

шаҳарда қоғоз чиқиндиларини нақд пулга ва ҳисобга ўтказиш орқали сотиб олувчи ихтисослаштирилган пунктлар очиш;

аҳолига мол айирбошлаш йўли билан олинган камёб қурилиш материаллари ва бошқа моллар ажратиш ҳисобига уларни қоғоз чиқиндиларини топширишга рағбатлантириш;

қабул пунктлари ишини ва қоғоз чиқиндилари қабул қилиб олиш шартларини кенг тарғиб қилиш.

Туман ҳокимлари, шаҳар корхона ва ташкилотларига қоғоз чиқиндиларини тайёрлаш бўйича давлат буюртмасини бажариш ва «Ўзшартномасавдо» бириктирувига мувофиқ қоғоз чиқиндиларини истеъмолчиларга бир меъёрда етказиб бериш чораларини кўриш топширилди.

Давлат буюртмаси ҳажмларидан ортиқча қоғоз чиқиндилари етказиб берилиши шаҳар ҳокимлиги истиқболни белгилаш ва статистика бош бошқармаси билан келишилган ҳолда амалга оширилиши лозим.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари таҳририятига иқтисод ва тежамкорлик масалалари, хусусан қоғоз чиқиндиларини қайта ишлаш муҳимлигини кенг ёритиб бориш тавсия этилди.

МЕҲНАТ ТАЪЛИМИ МЕЗОНИ

МЕҲНАТ дарслари ўқувчилар касб тайёргарлигининг таркибий қисми янглиғ ёшларни халқ хўжалигидаги меҳнатга ахлоқий, руҳий ва амалий ҳозирлашда муҳим таълимий восита бўлиб хизмат қилади. Шу сабабли меҳнат таълимидан бошланғич синфданоқ машғулотлар олиб борилади.

Халқ таълими олдига долзарб вазифалар қўйилаётган бугунги кунда бундай таълимни давр руҳига мослаштириш ғоят муҳимдир. «Республика умумтаълим мактабларида меҳнат таълимини ўқитиши концепцияси ишлаб чиқилгани нур устига аъло нур бўлди.

Ушбу йўл-йўриқни тайёрлашда Ўзбекистон ўқув-услубиёт маркази, меҳнат таълими илмий-услубиёт кенгаши фаоллик кўрсатди. Концепция мезонида ўрта мактабда меҳнат таълими ўқитилишини беш хил йўналишда олиб бориш тавсия этилди. Бинобарин, мазкур ҳужжатда ёзилганидек, келгусида ўрта мактабни битирган ўқувчи албатта бирор касб бўйича билим, кўникма ва малакага эга бўлиши, касб эгаллаши лозим бўлади.

ТЕСТ СИНОВИГА БАҒИШЛАНДИ

1-ТОШКЕНТ Давлат тиббиёт институтида синов имтиҳонларини замон талаби асосида ҳамда уюшқоқлик билан ўтказишга бағишланган мажлис бўлиб ўтди. Йиғилишни институт ректори Турғунпўлат Даминов кириш сўзи билан очиб, бу йил институтдаги имтиҳонлар Президентимизнинг Фармонига биноан тест синовлари усулида бўлишини айтиб ўтди.

Шундан сўнг патологик физиология кафедрасининг мудири, профессор Нусрат Абдуллаев, фармакология кафедрасининг мудири, профессор Ўзув Зокиров, умумий жарроҳлик кафедрасининг мудири, профессор Аҳмад Янгиев ва патологик анатомия кафедрасининг мудири, профессор Яхуда Ўтановлар сўзга чиқиб, ўзлари бошчилик қилаётган жамоаларда ёзги имтиҳонларга қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги, тест синовларининг афзалликлари, шунингдек синов пайтида талабаларга бериладиган имтиёзлар ҳақида гапиришди.

Эркин САРИЕВ.

МАҲОРАТ КЎРИГИ

ТОШКЕНТ шаҳар ўқувчилар техника ижодкорлиги марказида фаолият кўрсатаётган кинолаборатория яқинда навбатдаги яхши тадбирни амалга оширди. Лаборатория ташаббуси билан болалар ва ёшлар фильмлари республика кинофестивали доирасида ўтказилган бу кинотанлов кўпгина ёш истеъдодлар учун чинакам маҳорат кўриги бўлди.

Ушбу ижодий имтиҳонга тақдим қилинган фильмларнинг аксарияти болалар киноҳаваскорлик жамоалари томонидан яратилган эди. Пойтахтдаги 242-ўрта мактаб ҳузурида тузилган киностудия эса ижодий синовга бир йўла иккита фильмни тақдим этди.

«Ўрмон тарихи» деб аталган ҳаваскорлик фильми ҳайвонот олами ҳақида ҳикоя қилади. Ижодкорлар ўрмон ҳайвонлари ўзаро дўстлигини кўрсатиш орқали болаларни бир-бирларини ҳурмат қилишга, қадрлашга ундашган.

Студия тасвирга туширган иккинчи экран асари қўғирчоқ фильми янглиғ юзага келди. «Куз кунларидан бирида» деб номланган бу ижод намунасини суратга олишда ҳаваскорлар мактаб қўғирчоқ тўгараги аъзолари ёрдамига таяндилар.

Ҳар икки фильм танловда ижобий баҳо олди ҳамда иккинчи даражали мукофотга сазовор бўлди.

Саодат ОДИЛОВА.

ТУЗАТИШ

«Тошкент оқшоми» газетасининг шу йил 8 июнь сонида эълон қилинган «Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 7 июндаги 274-сон қарорига илова»сининг иккинчи устунидаги:

12. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
13. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 80 фоизи

деб тузатиб ўқилсин.

ЯРМАРКАГА ТАЙЁРГАРЛИК

ИЖАРАДАГИ «Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг кейинги вақтда тайёрлаётган маҳсулотлари сифатлилиги ва бежиримлиги билан ажралиб туради. Ҳар бир тайёрланаётган маҳсулот дид билан ишлангани учун ҳам хорижликларникидан қолишмаётир. Шунинг учун ҳам кўплаб хорижлик ишбилармонлар бу корхона билан алоқани янада мустаҳкамлаш борасида тажрибалар алмашишмоқда. Яқингинада бу ерда Ҳиндистон ва Туркиянинг тадбиркор мутахассислари улар тажрибаси билан ўртоқлашиб кетишган эди.

Айни вақтда корхонада маҳсулотлар турини кўпайтириш ҳамда сифатли тайёрлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Чунки яқин кунларда Арабистонда ўтказиладиган жаҳон ярмаркасида корхона ҳам ўз маҳсулотлари билан иштирок этади. Бунда асосан аёллар сумкалари намойиш қилинади. Шунинг учун ҳам корхонада шу ярмаркага катта тайёргарлик кўрилмоқда.

Гулзода АБДУЛЛАЕВА.

Ҳамкорлик алоқалари

ШИМОЛИЙ Кореянинг «Син-Хин» фирмаси жаҳондаги нуфузли корхоналардан бири сифатида яхши танилиб қолди. Ушбу жамоа эндиликда Ўзбекистондаги муайян корхоналар билан яқин алоқаларни йўлга қўймоқда.

Ўзбекистон тиббиёт техникаси ишлаб чиқариш савдо бирлашмаси билан ҳам бундай ҳамкорлик боғланди. Кореялик ишбилармонлар вакилларидан бир гуруҳи яқинда Тошкентда бўлиб, ушбу бирлашмада уюштирилган тиббиёт асбоб-анжомлари кўргазмасида фаол қатнашди. Мана шу тадбир доирасида «Син-Хин» фирмаси вакиллари «Ўзтибтехника» бирлашмаси билан яқин ҳамкорлик ўрнатиш юзасидан кўп масалаларни маслаҳатлашиб олди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, мазкур кўргазмага Венгриянинг «Медикор» фирмаси аъзолари ҳам ташриф буюришди. Бу нуфузли корхона «Ўзбиттехника» ишлаб чиқариш савдо бирлашмасига тиббиёт асбоб-анжомларини етказиб бериш билан боғлиқ тадбирларни амалга ошириш истагини билдирди.

Акбар АЛИЕВ.

** Футбол*

Сафардаги дуранг

ФУТБОЛ бўйича Ўзбекистон миллий чемпионатининг ўн учинчи тур учрашувлари бўлиб ўтди. Улар қуйидаги натижалар билан якунланди: «Трактор» — «Наврўз» — 0:0, «Орол» — МАСК— 1:1; «Чирчиқ» — «Нефтчи» — 1:2; «Динамо» — «Суғдиёна» — 0:1; «Янгиер» — «Бинокор» —0:0; «Темирйўлчи» — «Косонсойчи» — 3:1; «Навбаҳор» — «Шифокор» — 5:0.

Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси эса Бухорода маҳаллий «Нурафшон» жамоасининг меҳмони бўлди. Ўйинда ҳисоб очилмади — 0:0.

Шоҳид ЗУФАРОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Бухорода ички истеъмол бозорини ҳимоя қилишга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Унда Бош вазир ўринбосари Исмоил Жўрабеков нутқ сўзлади.

● Халқ депутатлари Когон тумани Кенгаши қарори билан Баҳовуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллиги муносабати билан Бухоро вилоятидаги бу туманга Баҳовуддин номи берилди.

● Тез орада «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси А-310-300 Ғарбий Европа йўловчи самолётига эга бўлади. 208 нафар йўловчига мўлжалланган бу самолётдан халқаро йўналишларда фойдаланиш кўзда тутиляпти.

● Жанубий Кореянинг «ДЕУ телеком» фирмаси Фарғона вилоятига ҳар бири 50 минг абонентли бир нечта замонавий автомат телефон станциялари етказиб берадиган бўлди.

● Нукусда ижодкор ёшлар учун уй-жой қурилишига киришилди. 40 квартирали бу турар жойни кузгача фойдаланишга топшириш мўлжалланган.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Кеча Киевда Украина Президенти Леонид Кравчук ва Германия канцлери Гельмут Коль ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

● Қирғизистонда истиқомат қиладиган меҳнат ва уруш фахрийлари Президент ва ҳукуматга пенсия ва нафақаларни ошириш талаби баён этилган мактуб йўлладилар.

● Ҳозиргача Тожикистонга Афғонистондан 18 минг нафардан кўпроқ қочоқ қайтиб келди. Бу турли сабабларга кўра ўз вақтида ватанини тарк этган тожикларнинг қарийб бешдан бир қисмини ташкил этади.

● Май ойида Молдовада бўлиб ўтган сурункали ёғингарчиликлар 14 миллиард рубль миқдорида зарар етказди. Дастлабки маълумотларга кўра 60 минг гектарга яқин экинзорларни сув босган. Қарийб 500 та уй тўла ёки қисман вайрон бўлган.

● Грузияда 1 литр бензиннинг нархи 650 рублга етди. Ёнилғи қуйиш станцияларида бензин фақат рублга сотилиши сабабли иш ҳақини фақат купонлар билан олаётган аҳоли амалда бензин сотиб олиш имкониятига эга бўлмай қолди.

● Туркманистонда меҳнат таътиллари тўғрисида қонун қабул қилинди. Унга кўра халқаро қоидалар асосида меҳнат таътили 30 кун қилиб белгиланган. Меҳнат стажига қараб бу таътил 7 кунга узайтирилиши мумкин. Чўлда ишлаётганларга ҳам меҳнат стажидан истисно таътилларига етти кун қўшиб берилади.

● Қирғизистон пойтахти Бишкекка Америка буғдойи ортилган биринчи темир йўл состави келди. Бу дон шаҳар аҳолисини нон билан таъминлаш учун бир неча ҳафтага етади, холос.

ХОРИЖДА

● Нидерланд қироллигига расмий-амалий ташриф билан келган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ҳамда Нидерландлар қироллиги Бош вазири Рудольф Любберс кеча давлатлараро муносабатлар принциплари тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Бугун Президент Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон давлат делегацияси Нидерланд қироллиги бўйлаб сафарга чиқади.

● Япония молия вазири Иосиро Хаяси мамлакатда «фавқулодда молиявий ҳолат» жорий этиш ниятида. Гап шундаки, 1992 молиявий йилда бу давлат ғазнасига тушган солиқлар режаланганидан 25 миллиард доллар кам бўлиши кутиляпти.

● Норвегия ҳукумати «экологик жиноятлар» учун жазони кучайтириш ҳақидаги қонун лойиҳасини тайёрлади. У мамлакат парламенти томонидан қабул қилинса, ҳаво, сув ёки тупроқни жиддий булғатишда айбдор бўлган шахслар 10 йил, бу инсон соғлиғи ва ҳаётига хавф туғдирса — 15 йил муддатга озодликдан маҳрум этиладиган бўладилар.

● Кубадан қочиб кетаётган қочоқлар сони ортиб бормоқда. Фақат шу йил бошидан бери АҚШ соҳилларини қўриқлаш хизмати очиқ денгизда 869 нафар кубаликни ўз кемаларига олган. Бу 1983 йилдан бери энг катта кўрсаткич ҳисобланади.

● Келгуси ҳафтада Вашингтонда Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш юзасидан узилиб қолган араб-исроил музокараларини яна давом эттириш мўлжаллаанаётганлиги маълум қилинди.

** Мустақиллик мевалари*

ИЖОБИЙ НАТИЖАЛАР

Тошкент Давлат университетида ўқиш, ўқитиш ишларини такомиллаштириш, талабаларнинг билим савияларини текшириш ва уларга холис баҳо бериш борасида кўпгина изланишлар олиб борилмоқда. Бу соҳада яна бир илдам қадам ташланди. Университетнинг барча факультетларида рейтинг-тест тизими жорий қилинди. Бу тадбир ўқув тизимида дастлабки ижобий натижаларни бермоқда.

Ўқувга рейтинг-тест тизимини жорий этиш борасидаги мулоҳазалари билан ўртоқлашишни сўраб ТошДУ ректорининг ўқув ишлари бўйича муовини, жаҳон физиологлар жамиятининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг мухбир аъзоси, профессор Бақриддин ЗАРИПОВга мурожаат қилдик.

— Ватанимиз равнақини таъминлаш учун таълим-тарбияни жаҳон даражасига кўтариш бўйича муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда. Бу жараённинг бош йўналиши нималардан иборат?

— Қайси давлат етук мутахассисларга эга бўлса, унинг фани ҳам, иқтисодиёти ҳам, фуқароларининг турмуш фаровонлиги ҳам, маданият равнақи ҳам юксак даражада бўлади ва уни янада такомиллаштиришга имконият яратилади. Шундай экан, мустақилликка эришган республикамизни ҳар томонлама ривожлантириш, дунёга танитиш, иқтисодиёти ривожланган мамлакатлар билан рақобатдошлик қила оладиган даражада юксалтириш учун энг аввало юқори савияли ходимлар керак.

Шу пайтга қадар мутахассислар тайёрлаш масаласида сифат эмас, балки сон кетидан қувишга ўрганиб қолган эдик. Олий ўқув юртлари мутахассис тайёрлаш учун буюртмалар оларди. Уларнинг билим савияси, ўз мутахассислигини қай даражада эгаллаганлиги иккинчи даражали масала бўлиб қолганди.

Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» ва «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисолаларида юқори малакали мутахассислар тайёрлаш масаласига катта эътибор берилган. Шу нуқтаи назардан олиб қараганда, ТошДУнинг республикамиз халқ хўжалиги ва бошқа соҳалар учун мутахассислар тайёрлаб беришдаги аҳамияти ҳаммага маълум. Университетимиз шу кунга қадар республика олий ўқув юртлари орасида малакали мутахассис-кадрлар тайёрлаш борасида байроқдор бўлиб келмоқда ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Чунки бизнинг ўқув юртимиз бой илмий имкониятлар ва маҳоратли мутахассисларга эга. Бу даргоҳда ўнлаб академиклар, мухбир аъзолар, юзлаб профессорлар ва бир неча юзлаб фан номзодлари, илмий ходимлар талабаларга таълим берадилар.

— Университетда қўлланилаётган рейтинг-тест тизимининг ўзига хос томонлари нимада?

— Бу тизим, гарчанд бизлар учун янгилик ҳисобланса ҳам, АҚШ, Англия, Германия, Франция, Япония ва Туркия каби бир қатор ривожланган мамлакатларда узоқ даврлардан бери қўлланиб келинмоқда ва кўпгина ижобий томонлари билан ажралиб туради. Рейтингнинг турли кўринишлари мавжуд. Булар — турли тестлар, коллоквиумлар ва бошқа синовлардир. Кўп мамлакатларда бундай усулнинг қўлланилиши вақт тежамкорлигини, талабаларнинг билим савияларини тез-тез ва холис текшириб туриш мумкинлигини исботлаб берди. Қолаверса, рейтинг-тест тизими талаба ва ўқитувчиларни ўз устида ишлашга ва масъулиятни чуқурроқ ҳис қилишга ундайди. Биз қўллай бошлаган рейтинг-тест тизимининг ўзига хос томонлари ҳам бор. Маълумки, йил бошида ректоримиз, академик Т. Жўраев АҚШда бўлиб, у ердаги таълим тизими билан яқиндан танишиб қайтдилар. Шунингдек, бир неча профессор-ўқитувчиларимиз ҳам Туркия, Германия, Франция ва араб мамлакатларида ижодий сафарда бўлиб қайтдилар. Биз ўз рейтинг ва тестларимизни тузишда, асосан, мана шу манбалардан фойдаландик, бизнинг таълим тизимимизга қулай ва афзал томонларини олдик. Албатта, бу жараённи қўллаш билан биргаликда уни такомиллаштириб ҳам борамиз.

— Рейтинг-тест тизимининг дастлабки натижалари ҳақида гапириш мумкинми?

— Татбиқий математика ва механика, математика, физика, биология, геология, кимё факультетларида бу тизим жуда яхши йўлга қўйилган ва дастлабки ижобий натижаларини бермоқда. Энг муҳими, талабалар бундай тадбирдан тўла қониқиш ҳосил қилмоқдалар. Яна бир муҳим жиҳатни таъкидлаб ўтмоқчиман. Рейтинг-тест тизими билимга чанқоқ, ўз устида эринмай ишлай оладиган, фан муаммоларига ижодий ёндоша биладиган талаба ва ўқитувчилар учун жуда қўл келади.

— Гуманитар факультетларда бу тизимни қўллаш қандай бўлади?

— Ҳар қандай янгиликка ижодий ёндошмоқ керак. Унга қотиб қолган, қолип шаклидаги бир усул деб қарамаслик керак. Рейтинг-тест тизими фақатгина ЭҲМ орқали талабалар билимини синаш дегани эмас, балки ҳар бир факультет йўналиши ва имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ўз тизимини тузиш, машғулотлар давомида уни такомиллаштириб бориш демакдир. Журналистлар ҳам, тилчилар ҳам, адабиётчилар ҳам, умуман барча ижодий факультетлар ўз рейтинг-тест тизимини ишлаб чиқадилар, деган умиддамиз.

— ТошДУга кириш имтиҳонларида рейтинг-тест тизими жорий этиладими?

— Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан шу йилдан бошлаб барча олий ўқув юртларида (санъат, рассомчилик ва спорт ўқув юртлари бунга кирмайди) кириш имтиҳонлари рейтинг-тест асосида қабул қилинади. Олий таълим вазирлиги бундай тизимни ишлаб чиқяпти.

Бу тадбирнинг яна бир устун томони шундаки, тест асосида кириш имтиҳонларини Республика тест маркази қабул қилади. Домлаларимиз ёзги таътил пайтида дам оладилар, янги ўқув йилини янги қувват билан бошлаш имкониятига эга бўладилар.

Бизнинг бой маданиятимиз, тарихимиз, жаҳонга танилган фанимиз бор. Буюк алломаларимиз билан фахрланамиз. Ал Хоразмий, Беруний, ибн Сино, Амир Темур, Улуғбек ва Навоий даври мактабларида дунёвий билимлар юксак даражада ўқитилган. Бу билимлар аждодларимизни бутун башариятга танитган, коинотдан тортиб тиббиётгача бўлган фанларнинг сирларидан воқиф қилган. Бобокалонларимиз давридаги ўқитиш усулларини ҳам қайтадан кўриб чиқишимиз ва уларнинг афзал томонларини такомиллаштирган ҳолда ўз ўқув тизимимизга жорий қилиш вақти келди.

Суҳбатдош Шермамат САРИМСОҚОВ.

Меҳнат жамоаларида

БУНДАН бир неча ой муқаддам хом ашё, айниқса шакарнинг етишмаслиги натижасида «Ўртоқ» қандолат фабрикаси тўхтаб қолишгача борганди. Лекин ишчи ва хизматчилар у йўқ, бу йўқ деб қўл қовуштириб ўтиришгани йўқ. Таъминотчилар билан ўзаро манфаатли алоқани қайта тиклашди. Натижада корхона ширинликларни ишлаб чиқаришни яна йўлга қўйиб юборди. Айни пайтда ишчилар конфетларнинг янги-янги турларини ишлаб чиқаришмоқда.

СУРАТЛАРДА: корхона илғор ишчиси Нурхон Азизова; корхона тажриба цехининг умумий кўриниши.

Марат Болтабоев суратлари.

** Ҳамшаҳарларимиз дастурхонига*

ҲАМКОРЛИК МУСТАҲКАМЛАНАДИ

СОБИР Раҳимов тумани улгуржи-чакана мева-сабзавот корхонасида бўлганимизда бизга янгича бир тажриба хусусида сўзлаб беришди.

— Олдин бирон бир хўжаликка бориб ўзимизга зарур бўлган маҳсулотлар рўйхатини айтардик, — дейди бизга корхона бошлиғи Баҳодир Абдураҳмонов. — Улар эса бизга омборхонада ёки далада мавжуд бўлган маҳсулотларни тавсия этишарди. Бу икки томон учун ҳам бир қадар ноқулайлик туғдирарди. Чунки биз қидирган нарсамизни тополмасдик. Хўжаликлар эса қўлда борини ўтказолмасдилар. Бунга чек қўйиш учун ўтган йилдан бошлаб олдиндан белгиланган шартнома бўйича иш юритишни жорий этдик. Масалан, корхонамиз билан ҳамкорлик қилаётган хўжаликка бориб келгуси йил ундан оладиган маҳсулот турлари, ҳатто унинг тоннасигача келишиб шартнома тузамиз. Шунга кўра ўша хўжаликлар майдонларга шартномада белгиланган маҳсулот турлари ва миқдори бўйича экин экишади.

Фикрни аниқлаштириш учун бир мисол келтирмоқчиман. Масалан бу йил корхонамиз Бўстонлиқ районидаги «Қизил Ту» хўжалиги билан 17 хил маҳсулот тури бўйича 4900 тонна сабзавот ва 30 тонна мевага шартнома тузди. Хўжалик аъзолари мана шу миқдорни назарда тутиб, экин майдонларидан фойдаланишди. Бошқа хўжаликлар билан ҳам мана шундай қилинди. Бу усулнинг яна бир афзаллиги шундаки, йил охиригача қайси хўжаликдан қандай маҳсулот олишинг олдиндан аён бўлиб туради. Иш ҳам режали бўлади. Шундай қилинган тақдирда баъзи маҳсулотлар дўконларда чанг босиб ётиб, баъзилари танқис бўлиб турмайди.

Бу йил юқоридаги хўжаликдан ташқари Кўкон хўжалик ҳисобидаги савдо-тайёрлов корхонаси билан ҳам гилос, ўрик, олма, картошка, помидор ва саримсоқ пиёз, жами бўлиб 2,5 минг тонна маҳсулот учун шартнома имзолаганмиз. Шундай аҳдлашув Тошкент туманидаги Собир Раҳимов номли, Тўлабий номли, Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари билан ҳам тузилган. Ўйлайманки, янгича тажриба аҳолини қишин-ёзин узлуксиз сабзавот маҳсулотлари билан таъминлашда жуда қўл келади.

Корхона хизматчилари яна бир хайрли ишга бел боғлашган. Улар бу йил Келесда жойлашган омборхона қошида кичик консерва заводи очишни мўлжаллаб туришибди. Ушбу корхона шу йилнинг сентябрь ойида ишга тушиши режалаштирилган. Бу янгилик туфайли корхонада чиқинди чиқмайдиган бўлади. Яъни ириб-сасиб кетадиган мева ва сабзавотлар эндиликда қайта ишланиб, янги маҳсулотлар сифатида дўкон пештахталаридан ўрин олади.

Оқшомхонларни ҳамшаҳарларимиз учун яратилган яна бир янгилик билан таништиришни жоиз деб топдик. Яқинда корхона Қорақамиш 1/3 даҳасида қурилаётган янги замонавий дўконни фойдаланишга топширади. Ҳозир бу ерда пардозлаш ишлари ниҳоясига етмоқда. Шу билан корхона дўконларининг сони 19 тага етади.

Корхонанинг мавжуд бешта омборхонаси шу кунларда янги ҳосил маҳсулотларини қабул қилишга тахт қилиб қўйилган. Даладан чиқадиган маҳсулотлар сифатини меъёрида сақлашда бу омборхоналарнинг ўзига хос зарурияти ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳозир Собир Раҳимов номли, «Келес», Тўлабий номли, «Қизил Ту» хўжаликларида ва Кўконда жойлашган бу омборхоналарда хўжаликлардан келаётган помидор, карам, саримсоқ пиёз ва турли кўкатлар сақланиб мавриди билан сотувга чиқарилмоқда.

— Бир кунда корхонамиз дўконларида 15—20 тонна картошка, 10 тонна пиёз, 5—6 тонна карам, 1,5—2 тонна помидор, бодринг, 1 тоннага яқин саримсоқ пиёз сотилмоқда, — дейди Баҳодир Абдураҳмонов. — Ҳар куни режа бўйича 806 минг сўмлик савдо қилишимиз керак. Лекин бу кўрсаткични анча ортиғи билан адо этаяпмиз.

Биргина қийинчилигимиз кўпинча хўжаликлар билан маҳсулот нархида келиша олмаётганлигимизда деб биламан. Маълумки, дўконларимизда сотиладиган маҳсулотлар нархи аҳоли ижтимоий ҳимоясини ўйлаб белгиланади. Ёки айтайлик, бирлашмамиз маҳсулотлари сифати бозорникидан қолишмасада, баҳоси ундан 40—50 фоиз паст юради. Бироқ хўжаликлар ўз маҳсулотларини бизга ҳарна бўлсада юқори баҳода ўтказмоқчи бўлишади. Албатта уларнинг ниятини тушуниш керак. Чунки деҳқон ёз ёки қиш бўйи яхши ният билан пешона тери тўкиб ҳосил етиштиради.

Олдин транспорт таъминоти масаласида ҳам бироз қийинчилик сезиларди. Ҳозир бу муаммога узил-кесил чек қўйилди. Бизни кундалик зарур машиналар билан таъминлайдиган 2512-автокорхонаси кейинги вақтда аниқ режа билан иш тутаяпти.

Маҳсулотлар сифати, уларнинг тури ва нархи билан яқиндан танишиш учун корхонанинг «Миконд», агрегат заводлари, Шифокорлар ва Талабалар шаҳарчалари, Себзор ва Қорақамиш 1/3 даҳаларида жойлашган дўконларида бўлдик. Чиндан ҳам бу жойларда сотилаётган маҳсулотлар сифати бозорникидан қолишмайди.

Ҳамшаҳарларимизга қулай бўлсин деб аҳоли гавжум жойлар — яъни йирик корхоналар ва бекатлар олдида кўчма дўконлар ташкил қилинган. Истиқлол кўчасида Тошкент мева-сабзавот ишлаб чиқариш саноати бирлашмаси томонидан ташкил қилинган ярмаркада корхонанинг 8-дўкони ишлаб турибди.

Корхона ишчи ва хизматчилари қиш даврида ҳамшаҳарларимизни қуруқ мева билан таъминлаш мақсадида қуритиш мавсумига катта тайёргарлик кўришмоқда. Ўзаро алоқа боғланган хўжаликларнинг ўзида туршак, майиз, олма, шафтоли, помидор, бақлажон қуритиш учун жой ҳозирланмоқда.

Яна бир ибратли томони шундаки корхонага қарашли барча дўконлар хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашмоқда. Бу ўз навбатида ҳар бир дўкон хизматчисидан ишга масъулият билан ёндошишни талаб этади. Бир сўз билан айтганда, Собир Раҳимов туманининг 236 кишилик мева-сабзавот тайёрловчилари шаҳар аҳолисини қишин-ёзин етарли ва арзон нархдаги мева-сабзавотлар билан таъминлаш йўлида жонбозлик қилмоқдалар.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

** Ёз мавсуми: қандай дам олмоқчисиз?*

ИМКОНИЯТГА ҚАРАБ

ЎЛКАМИЗГА ёз ташриф буюрди. Одатда бу фасл пишиқчилик, тўкин-сочинлик билан бирга табиат қўйнига сайру саёҳат қилиш, тоза ҳавода ҳордиқ чиқариш даври ҳам ҳисобланади.

Ҳамшаҳарларимизнинг аксарияти ёзда бўш вақтлари ва дам олиш кунларини оммавий бўлиб ёҳуд иш жойларидаги жамоа билан сўлим гўшаларда ўтказишлари табиий. Баъзилар эса меҳнат таътиллари давомида турли спорт-соғломлаштириш оромгоҳлари, санаторийларда ҳордиқ чиқариб, ўз саломатликларини тиклайдилар. Бу йилги мавсумга пойтахтимизда қандай тайёргарлик кўрилди? Ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликлари даврида аҳолига енгилликлар яратилганми? Биз шу масала билан қизиқиб, Тошкент шаҳар касаба уюшмаси кенгашида бўлдик. Суҳбатга Ўзбекистон санаторий-курортлар кенгашининг раиси Ҳалим Маҳмудовни жалб этдим.

— Ўзингизга маълум, бошқа пайтларга қараганда ёзда дам олувчилар жуда кўп бўлади, — деди у. Дам олиш масканларига йўлланма масаласига келсак, шаҳар аҳолисининг кўплигини ҳисобга олиб, биз бутун республика учун мўлжалланган йўлланмаларнинг 15-20 фоизини уларга ажратамиз. Албатта, имкониятимизга қараб. Бозор иқтисодиёти шароитида дам олиш масканлари, санаторийлардаги ўринларни бир неча маротабага қисқартиришга тўғри келди.

Ҳамшаҳарларимизга мазкур йил учун 5852 дона йўлланма ажратганмиз. Биз уларни корхона, муассасалар касаба уюшмаси ташкилотларига ўтказамиз. Улар йўлланма ҳақининг 90 фоизини тўлайдилар. Қолгани эса ишчилар ҳисобидан. Шаҳар ичида Чинобод, Луначарский, Ботаника, 8 Март санаторийлари халққа хизмат қилмоқда. Уларда шаҳар аҳолиси ўз соғлиғини мустаҳкамламоқда...

Сир эмас, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида кўпгина ишлаб чиқариш корхоналари, муассасалар, давлат тасарруфида бўлмаган ташкилотлар иқтисодий жиҳатдан бир мунча қийналиб қолди. Бу эса ўз навбатида турли муаммоларни келтириб чиқармоқда. Бу ҳақда «Восток» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба уюшмаси ташкилотининг раиси Рустам Абдураззоқов шундай деди:

— Ўтган йили биз ишчиларимизнинг дам олиш кунларини кўнгилли ўтишини яхши ташкил қилган эдик. Ҳар шанба, якшанбада ишчиларимиз Янгиобод, Кумушконга чиқиб дам олардилар. Бу йил эса бир мартагина Чимёнга боришди. Касаба уюшмамиз жамғармасидаги маблағ камлик қилмоқда.

«Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари дам олиш кунлари Халқобод туманидаги дам олиш оромгоҳига чиқадилар. Бу маскан 200 ўринга мўлжалланган бўлиб, ҳамма шароитлар мавжуд. Уч маҳал иссиқ овқат, турли хил маданий иншоотлар, тўгараклар ишчиларнинг хизматида бўлади.

— Биз ёзги мавсумдаги икки-уч кунлик саёҳатларга хизматчиларимиз учун 6 мингдан ортиқ йўлланма олганмиз, — дейди биз билан суҳбатда савдо, овқатланиш ва матлубот кооперацияси бошқармаси касаба уюшмаси ташкилотининг раиси Анвар Мажидов. — Кумушконга саёҳат ташкил қилинмоқда. Йўлланмаларнинг 90 фоизи касаба уюшмаси жамғармасидан тўланади. Қолгани ишчиларнинг ҳисобидан бўлиб, ўртача икки минг сўмни ташкил қилади. Шунингдек бу саёҳатларга оилавий бўлиб чиқиш ҳам мумкин.

Маълумки, маориф соҳасида меҳнат қиладиганларнинг аксарияти ёзда дам оладилар. Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг махсус дам олиш маскани йўқ. Шундай бўлса ҳам ўқитувчилар учун Чимён ва Шимолий Қозоғистондаги Боровой дам олиш масканларига йўлланмалар олинди. Бу йўлланмалар 10-12 кунлик бўлиб, ўртача харажат 37 минг сўмни ташкил қилади. Саёҳатга борувчиларга эса бу 3 минг 700 сўмга тушади.

— Ҳозирги кунда бирлашмамиз шаҳар ташқарисидаги Сунча, Сўқоқ ота, Оқтош дам олиш ва спорт-соғломлаштириш оромгоҳлари билан шартнома тузган, — дейди агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба уюшмаси ташкилоти раисининг ўринбосари Ғофир Муҳамедов. — Касаба уюшмаси ташкилотининг жами 53 минг аъзоси бор. Биз иложи борича уларнинг дам олишини кўнгилдагидек ташкил қилмоқдамиз. Ташкилотимиз қошида «Агросаноатчи» клуби тузилган бўлиб, у бевосита ишчилар ўртасида спорт-соғломлаштириш ишларини яхшилаш, саёҳатларни ташкил қилиш билан шуғулланади. Ҳар ҳафтада жамоа бўлиб юқоридаги дам олиш масканларига борадилар. Клуб ходимлари эса бу ерда турли қизиқарли тадбирлар, спорт мусобақалари ташкил қилишади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, шаҳримиздаги корхона ва муассасалар кўндаланг турган муаммоларга қарамай имкониятга қараб ҳаракат қилмоқдалар. Зеро, ишчиларнинг турмуш шароитини яхшилаш, дам олишини тўғри ташкил қилиш иш унуми, сифати ва салмоғини белгилайди. Шундай экан, бу масалага ҳар бир ташкилот жиддий эътибор бермоғи мақсадга мувофиқдир.

Назира СОДИҚОВА.

** Устоз ва шогирдлар*

КЎП ҲУНАР СОҲИБИ

АНВАР ака Шимолий Қримда йигитлик бурчини ўтаётган эди. Полк комиссари Алексеев кўпчилик йигитлар қатори ундан ҳам «Қандай ҳунаринг бор», деб сўраб қолди. Шунда Анвар ака «Ошпазлик, косиблик, сартарошлик қўлимдан келади» дея жавоб берди. Ҳарбий хизматда айниқса ҳунар асқотар экан. Анвар ака армия сафига Тошкентдаги енгил саноат техникумининг 3-курсидан чақирилган эмасми, пойабзалларни созлашни ўрганиб олган эди. Шу боис у зобитлар, аскарларнинг оёқ кийимларини таъмирлаб, бўш пайтларда сартарошлик, ошпазлик ҳам қилди.

Ёз фаслида далада ҳарбий ўқув машғулотлари бажарилаётганда дурадгорлик ҳунари жуда керак бўлиб қолди. Чунки қисқа вақт ичида ёғочдан иморатлар, ошхоналар, стол-стуллар, шунингдек, машқлар бажариладиган жиҳозларни ўрнатиш учун қўли гул уста жуда зарур эди. Анвар ака бу ҳунарни эгаллаганига жуда афсусланди. Шу боис ҳарбий хизматдан қайтгач, Тошкент мебель фабрикасига ишга кириб, таниқли устага шогирд тушди.

Турмушда асқотадиган бир неча ҳунарларни пухта эгаллаб олган халқ таълими аълочиси Анвар ака барча билганларини ёшларга ҳам ўргатишга аҳд қилди. Шу ниятда Шайхонтоҳур туманидаги 85-ўрта мактабга меҳнат таълими бўйича ўқитувчи бўлиб ишга кирди. Бу орада Тошкент қурилиш техникумининг икки йиллик курсини тугаллаб олди. Мактабга биринчи галда устахона зарур эди. Билим даргоҳи яқинидаги бир пайтлар кўмирхона бўлган ташландиқ жойни болалар билан текислаб, устахона қуришди. Бинонинг поли, эшик ва деразаларини Анвар ака шогирдлари билан бирга тайёрлаб, ўрнатди. Орадан кўп вақт ўтмай бу ерга ўнта дастгоҳ ҳам келтирилди. Шу тариқа болалар устахонада ҳунар ўргана бошладилар.

Кунларнинг бирида шогирдлар тўпланишиб: «Анвар ака, Навоий, Амир Темур, Бобур замонларига хос бўлган кўп қиррали бадиий курсилардан ишлаб кўрсак бўлмайдими», деб сўрашди. Устоз ўйланиб қолди. Бўлганда қандоқ, фақат бунинг учун қунт билан изланиш зарур. Мана шундай ўйлар билан улар ишга киришиб кетди. Аввал болалар билан курсининг кўринишини чизиб, бадиий жиҳатларини келишиб олишди. Картон қоғозга андоза олиниб, олти қиррали столнинг томонлари тайёрланди. Орадан бир ҳафта ўтгандан кейин эса бежирим нақшлар солинган, миллий услубда безатилган кўргазма тайёр бўлди. Ўз меҳнатлари маҳсулини кўрган болалар мамнун бўлиб, устозга миннатдорчилик билдиришди.

— Болаларни ҳунар ўрганишга жалб қилиш учун нималарга эътибор бериш керак? — сўраймиз Анвар акадан.

— Биринчи навбатда устознинг ўзи ибрат бўлиб, бор билими ва маҳоратини амалда кўрсатиши, шогирдларини иқрор қилиши зарур. Мабодо, бола чарчаб қолса, дарҳол ёрдам бериши лозим. Энг муҳими, тайёрланаётган буюм битгандан сўнг иложи бўлса уни шогирдга бериб юбориш керак. Шунда у ўз меҳнати маҳсулини ўртоқлари, уйдагиларга кўрсатиб, бундан катта завқ олади. Мен 6-синф ўқувчиларига жўва, шахмат доналарини тайёрлашаётганда уларга гул солиш учун бериб юборардим. Шуниси қизиқки, шўх, тўполончи болалар қўлидан иш келгач, меҳнатга берилиб кетишади. Баъзан онахонлар олдимга келиб «Боламнинг шўхлиги қолди, балконда турли хил жиҳозларни тайёрлаяпти, сизга катта раҳмат» деб дуо қилишганда бошим осмонга етади. Устоз сеҳрли бармоқлари билан нақшларни шундай чизиб ўргатадики, унинг меҳри болалар қалбида бир умрга муҳрланиб қолади.

— Ҳозир сизнинг ўзингизда қандай ҳунарлар бор?

— Сартарошлик, косиблик, монтёрлик, слесарлик, токарлик, дурадгорлик, сувоқчилик, ғишт терувчи, ошпазлик, қандолатчилик қўлимдан келади. Бу айниқса ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликларида жуда катта аҳамиятга эга, деб ўйлайман. Ахир «Йигит кишига қирқ ҳунар ҳам оз», деб бежиз айтишмаган. Масалан, 13 ёшимда Улуғ Ватан уруши даврида шакардан пашмак, новвот, парварда қилганман. Самарқанд Дарвоза маҳалласидаги Зиё ака деган кишига шогирд тушганим ҳеч ёдимдан чиқмайди. Раҳматли Шокир ака исмли киши косиб бўлишимга катта ёрдам қилган.

— Фарзандларингиз ҳам ҳунарманд бўлишса керак!

— Албатта. Тўнғич қизим Туйғуной муаллима, шу билан бирга тикувчи, пазанда. Латифа бадиий кашта, сўзана тикади. Республика кўригида икки марта биринчи ўринни эгаллаган. Лолахон — иқтисодчи, Юлдуз — попопчи, Қундуз — ҳамшира. Шуниси қувончлики, уларнинг барчасига эгаллаган ҳунарлари жуда асқотяпти.

Айни пайтда Акмал Икромов туманидаги Усмон Юсупов маҳалласида истиқомат қилаётган Анвар ака Аҳмедовнинг собиқ ўқувчилари ҳаётда ўз ўрниларини топиб кетишган. У кишидан сабоқ олган Дилмурод Хўжаев қўли гул уста, Амир Жўраев давлат мукофоти совриндори, Зумрад Хўжаев етук олим. Шогирдларининг кўпчилиги бугунги кунда бунёдкорлик ишларида меҳнат қилишаяпти.

Саъдулла ШОДИЕВ.

Ўзбекистон пахтачилик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси замонавий пахта тозалаш ускуналарини ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқда. Бу эса ўз навбатида пахтани қайта ишлашда сифат ва самарадорликка эришишга олиб келмоқда.

СУРАТДА: корхонада янги машиналардан бирини ишлаб чиқариш пайти.

Рустам Шарипов сурати.

Мирзо Бобур сабоқлари

«АЙЁМИ ВАСЛИ ШОМИ ФИРОҚИҒА АРЗИМАС»

МУҲТАШАМ хонада сукут. Ҳатто хизматкорлар ҳам ҳовлида қаттиқ оёқ қўйишга журъатсиз. Кошинкор равоқлар, пештоқларда мунг. Бири олиб, бири қўйиб кукулашган икки қушчанинг оҳанглари ғалат: «Нега?», «Нега?».

«Дарҳақиқат, нега? — Бобур Мирзо чуқур хаёл ичра ўкинди, — Ҳинд сори юзланиб, бу ғаройиб масканда янги давлат тузганим учунму? Ёшгина жоним бул фанонинг минг бир чийриғидан ўтуб, энди ҳузур-ҳаловатга етишганим учунму? Самарқанддан дил узолмасмен. Ҳар лаҳза они ёдлармен. Деҳли, Аграда Самарқанд монанд қасри олийлар қурганим учунму?»

Бобур кўзини хиёл очди. Теграсида жонсарак ўтирган фарзандлари, маликаларни кўриб, юрагидан нимадир узилганини ҳис этди. Кўзини юмса кўз ёшлари юзи узра думалаганини сезиб, каттароқ очди.

— Падари бузруквор, — Ҳумоюн Мирзо унга интилди.

— Бас, — деди Бобур Мирзо деярли шивирлаб, — туғилмоқ бор бўлган дунёда албат йўқлик сари равона бўлмоқ ҳам бор. Мен жоним бирлан хушнудлик ила хўшлашурман. Менга сизлар омон бўлсангизлар бас. Сизлар менга жонимдин, жаҳонимдин ортиқсизлар. Мард бўл, ўғлим. Энди бул улуғ юртга сен сарбон бўлурсен. Ният қиларменки улуғ бобомиз соҳибқирон Темур изидан бориб, буюк бир давлатни идора қилгайсен. Алҳол анинг шўриш қисматидан огоҳ бўлурсен.

Ҳумоюн таъзим ила бош эгди. Бобур яна кўзларини юмди.

«Нечук бу омонотимни топширишим ҳам оғир кечмакда? Ўзику бутун умрим от устида ўтмиш. Энди ҳеч бўлмаса осонлик била, омон-омонлик била бу жонни топширсам нетаркин».

Унинг кўз олдида олис Андижон, Ахсикент, бобоси билан овга борганлари, отини ўйнатиб юришлари намоён бўлди. Унинг юрагидан яна бир нарса узилгандек бўлди.

«Қанийди тангрим менга куч-қувват ато этсаю, ўшал Ахсимга пиёда борсам. Борсаму шу тупроғимни ўпсам. Сўнг майли ўша лаҳза фоний дунё билан видолашсам. Энди Ахси армон, энди Самарқанд армон, энди ўриндан турмоқлик армон».

Бобур Мирзо кўзларини очиб, атрофига бир-бир боқди: шуларнинг бари қолаптику ахир. Улар менинг жафокаш ёрларим, қобил фарзандларим. Улар менинг номимни шарафларга ўрагайлар.

Ҳукмдор бундан вужудида енгиллик сезди. Юзига табассум ёйилди. Худди қуш мисол учиб кетаётгандек.

— Менинг сизларнинг олдингизда гуноҳим улуғдур. — Бобур Мирзо ажиб латиф овозда сўзларди, — сизларни ўз юртингиздан жудо қилдим, мени деб шунчалар олис бир мулку Ҳиндга келиб қолдингиз. Энди бўлса сизларни ташлаб кетмоқдамен. Аллоҳимдан барчангизга садоқату кўрсатган шерлигингиз учун умрингиз узоқ бўлишини тилаб қолурман. Мен ўлсамда сизлар кўп яшайсизлар.

Кўп йиллар Бобур Мирзо билан саваш қурган, у билан жон олиб, жон сотган содиқ навкарлар, хос маҳрамлар, аъёнлар унсизгина йиғлашарди.

— Биз сиздан айрилмасмиз, ҳазратим, — деди Тоҳирбек ҳиқиллаб, — биз у дунёда ҳам сиз билан бирга бўлурмиз. Насибамиз шундоқ яралмиш.

Бобур унга миннатдорчилик ила боқди. Кўзларини оҳиста юмди, ҳорғин-ҳорғин нафас олди. Табиб безовталанди. Пиқ-пиқ йиғламоққа бошлаган аёлларга норизо боқди.

— Ҳумоюн, ўғлим, — деди Бобур кўзлари юмуқ ҳолда, — мен ўзимни анча дуруст сезмоқдаман, хотиржам бўлинглар.

Бобур Мирзо бир лаҳзада кўрган-кечирган умрини эслаб чиқди.

Ана, Бобур, Мирзо, ўн икки ёшида Андижон тахтига ўтирди.

Ана, Бобур, черик тортиб Шайбонийхонга қарши майдонга чиқди.

Ана, Бобур, илк мағлубият аламини тотиб, дили гирён, ғамдийда.

Ана, Бобур, иккинчи марта ҳам Шайбонийхондан енгилиб, юртдан бош олиб кетишдан ўзга илож топмади.

Ана, Бобур, Кобул тахтини эгаллаб, Боғи Наврўзда ишрат қилмоқда.

Ана, Бобур, Иброҳим Лўдининг лашкарларига қарши от сурмоқда.

Ана, Бобур, Ҳинд элининг ягона соҳиб давлати, улуғ салтанатининг асосчиси.

Ана, Бобур, ўғли Ҳумоюннинг боши узра айланиб унинг дардини ўзига тиламоқда.

Ана, Бобур, чибиндек ожизу нотавон, жаҳонга танилган улуғ шоиру саркарда, лекин тақдирига бўйсунган банда.

Унинг лаблари оҳиста пичирлади: шукр, минг шукр. Шу ётишда Мирзо Бобурнинг дилида армонлари кўп эди.

⊙ Мендин сўнг менинг ашъорларимни ўқиғувчи улуғ авлодим, ашъору номаларимнинг мағзини чаққил, вале бошингга менинг қисматим тушмагай. Шоҳлик салтанатига ҳавас айлама. Сабабки, шул шоҳлиғимни юртим гадолиғига назир этмакдин бахтиёр бўлардим. Ваҳким ўз юртимда беозор гадо бўлмоққа ҳам қўймадилар. Алҳусус юртингда чин фарзанд бўлғил, анинг равнақи учун жон бергил, бобур бўлгайсан.

⊙ Мендин сўнг мени йўқлагувчи наслимга фарзларим бу турур: зинҳор чибинга ҳам озор етгурма; зинҳор ўз юртингни ўзга бир гулшандин паст тутмагайсан; зинҳор май ичмакка ружу қилмағайсан; зинҳор ўз томиринг ила тахт талашиб ёғийларга имкон яратмағайсан; зинҳор ўзга рўзғор, ўзга юрт тутиш сенга раво бўлмағай.

⊙ Мендин сўнг мени йўқлағувчи наслим темурийлардин улгу олса олсун, вале алар қилган бошбошдоқлик, беандишаликни касб қилмасун. Шундоқ бўлса улуғ бобомиз соҳибқирон ҳазрат мангу ҳобгоҳида осойиш топгай.

⊙ Осойиш топиш нима эркан ўзи? Давлатга эга бўлишму? Ҳузур-ҳаловатда яшашму? Ёки Бобур Мирзодек самандар янглиғ ўт ичра ёнишму? Осойиш топиш — бу дил-дилдан эл ризолиғини туйишдир. Вале, мендин мулки Ҳинд ризо бўлса осойишим шулдир. Авлодларим ҳам Ҳинд элини ризо қилса, осойишим шулдир.

Бобур Мирзо кўзларини очди. Тоҳирбекни кўриб унга миннатдор тикилди. Яқинроқ кел, дегандек имо қилди. Тоҳирбек илдам келиб, Бобурнинг бошиға эгилди.

— Ёстиғимнинг тагида битик бор, олинг.

Тоҳирбек оҳиста қоғозни олди.

— Ҳумоюнга беринг, унга айтингки бу менинг унга васиятимдур. Энди боринг, кўнглум ором истайдир. Хожа Убайдуллоҳ Аҳрор пирим келмакчи эдилар...

Ҳумоюн Мирзо падари бузруквори қабри узра узоқ ўтирди, энтикиб-энтикиб боладек кўз ёши тўкди. Шу онда Тоҳирбек унга берган ғазал ёдиға тушди.

Ул ёрнинг вифоқи
нифоқиға арзимас,
Айёми васли шоми
фироқиға арзимас.
Бу даҳр ичра бистари
роҳат тиларни қўй,
Ул фарш чун бу кўҳна
равоқиға арзимас.
Айшики ўтти ўзга ани
зикр айлама,
Ҳар нимаики йитти
сўроқиға арзимас.
Қилмақ умиду бийм ила
хизмат шаҳ олида
Дарбонининг сўкунчу
таёқиға арзимас.
Бобур, висолни не
тиларсен чу ҳажр бор,
Бир лаҳза айш меҳнати
боқийға арзимас.

Ҳумоюн ғазални кўзларига суртди.

— Ҳаҳ отажон, отажон-а, умримнинг сарвари бўлган отам-а! Ҳар бир лутфи тилло отам-а?! Онт ичаменки ҳар сўзингизни устивор билурмен, анга амал қилурмен...

⊙ Мирзо Бобурнинг ҳаёти катта бир китобдур. Ушбу китобдаги ҳар бир сатр, ҳар бир рубоий, ҳар бир фард бир сабоқдир. Бу сабоқни ўқимоқ, ундан бир олам яратмоқ, шу оламда мукаммал яшамоқ бизга ҳам фарз, ҳам қарздир, муҳтарам замондош!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Маънавий меросимиздан

Улуғланган ақлий камолот

БУЮК мутафаккир ҳазрати Абдураҳмон Жомий 883-ҳижрий йили (1478—79) «Нафаҳотул-унс мин ҳазаротул қуддус» («Пок зотлар ҳузуридан эсган дўстлик хушбўйликлари») тазкирасини битади. Ҳозир бу қўлёзма дунёнинг кўпдан-кўп шаҳарларидаги қўлёзмалар жамғармаларида сақланади. Биргина Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтида «Нафаҳотул-унс»нинг 64 қўлёзмаси мавжуд.

«Нафаҳотул-унс» форс тилида ёзилган бўлиб, унда Қуръон оятлари, ҳадислар ҳамда авлиёларнинг нақллари, байтлари ва иборалари ҳам араб тилида берилгандир. Шу билан бирга тасаввурга оид илмлар ҳам кўрсатилган. У илмий тадқиқот жиҳатидан кенг ўрганилган асар эмас. Бу асар тўғрисида дастлабки фикрлар эронлик Али Асқар Ҳикмат томонидан 1941 йили Теҳронда чоп этилган «Жомий» номли китобида эълон қилинди. 1947 йили Е. Бертельс, А. Семёнов тавсифлари асосида «Нафаҳотул-унс»нинг кириш қисмини кўрсатиш билан чекланди. Шунга кўра у Е. Бертельс асарни тадқиқ қилишни мақсад қилмагани билинади. Бу фикрлар Жомийнинг «Нафаҳотул-унс» асарига бўлган дастлабки кичик бир тасаввурлар эди, холос. Демак, моҳият нуқтаи назаридан бу асар ҳануз ўз тадқиқотчисини кутмоқда ва илмий жиҳатдан атрофлича ўрганишни тақозо қилмоқда.

«Нафаҳотул-унс» таркибига кўра 4 қисмни ўз ичига олади: кириш, муқаддима, асосий қисм, хотимадан иборат. Абдураҳмон Жомий асарнинг кириш қисмини қисқагина битади. Бу қисмни яратувчи Тангри таолога ҳамду сано ва шукр билан бошлайди. Сўнгра асарнинг ёзилиш сабабини кўрсатиб ўтади. Жумладан шундай ёзади: «Шайх Имом Олим, Омил Ориф Абу Абдураҳмон Муҳаммад бинни Ҳусайн ас-Суламий ан-Нишобурий машойих тариқатининг аҳволларидаким, аларнинг улуғлари худойи таолоға яқин бандаларнинг илмий зоҳир ва илмий ботинда жамиъ эрдилар, китоб тасниф этган эканлар. Ул китобға Табақот ус-Суфия деб тасмия этиб, беш табақа этиб эрдилар. Ва ҳар бир жамоа вакилларини зикр қилибдурларким, хоҳ ул жамоа бу замонда бўлсунлар ва хоҳ азминаий мутақорибада бўлсунлар (ўтган замонда бўлсунлар). Ва яна ул жамоа вакилларининг нурларини ва ходиликларининг асарларини баён қилғон эрканлар. Ва яна мурид мустафидларнинг машойихлари ва имомлари ва уламолардин йигирма кишини зикр қилибдурлар».

Демак, «Табақот ус-Суфия»да юз машойих тўғрисида ёзилганини кўрсатиб берган Абдураҳмон Жомий ифтихор билан қуйидагиларни маълум қилади: «Абу Исмоил Абдулло бинни Муҳаммад ан-Ансорий ал-Ҳиравий қалдаса сирраҳу ул китобни суҳбат мажлисида тазкир ва мувоаза жамоатида имло қилур эрдилар. Ва яна неча сўзларким ул китобда йўқ эрди. Ва баъзи сўзларким ўзлари завқ ва шавқ ва важдларидин эрди ул китобға зам қилиб эрдилар. Муҳтож муридларидин бири ул сўзларни қайд китобат била жамиъ қилур эрди». Бунда Ансорийнинг ўзи асарга маълум манбаларни киритгани ҳамда унинг нутқидан муриди китоб ёзгани билинади. Сўнгра китобнинг тили қадим Ҳирот тили бўлгани учун Абдураҳмон Жомий бу китобни таҳрир ва тақрир этиб «Нафаҳот»га асосий манба қилганини кўрсатиб ўтади.

«Нафаҳотул-унс» асарининг муқаддима қисми бўлиб, у Абдураҳмон Жомий дунёқараши ҳамда тафаккурининг буюклигини белгиловчи қисмдир. Бу қисмда тасаввуф илмига оид кўпдан-кўп масалаларга Жомийнинг таснифи ва шарҳи берадиган ана шу қисмда Орифлар, Авлиёлар, Сўфийлар, Маломатийлар, Фуқаролар, Зоҳидлар, Ходимлар, Арбоблар тўғрисида ва уларнинг даражалари, ўринлари, вазифалари, шунингдек, Кухинот илми, Нужум илми, фалсафа илми тўғрисида ҳамда Авлиёларнинг кароматлари, мўъжизалари берилгандир. Энг муҳими тавҳид илми, тавҳид имони, тавҳид расми, тавҳид ҳоли тасниф ва шарҳи алоҳида ёзилган. Бундан ташқари унда қатор назарий ва амалий илмлар тўғрисидаги шарҳларни учратиш мумкин.

Мазмун-моҳияти ва кўлами катта бўлган бу назарий-фалсафий шарҳлари таснифий муқаддимаси Ҳазрат Абдураҳмон Жомий таълимотининг бениҳоят юксаклигидан далолат беради. Бу муқаддиманинг аҳамияти шундаки, Жомий шарҳи ва таснифининг ўзида маъно тактида маънолар яратганлиги учун шоирдан кейинги олим ва уламолар унинг таснифи ва шарҳларини яна ҳам кенгроқ тушуниш учун қўшимча шарҳлар битганидадир.

«Нафаҳотул-унс»нинг асосий қисми «Ал қавлу фи анвоил Каромат ва Ҳавориқил одот» сарлавҳаси билан бошланади. Яъни у Кароматнинг кўринишлари ва одатларнинг қарама-қаршилигини ифодалайди. Бу қисм VIII асрдан бошлаб то Абдураҳмон Жомий ўзи яшаган XV асргача давр ичида ижод этган Шарқ ва Марказий Осиёнинг 616 авлиёлари ҳақидаги маълумотлардан таркиб топгандир. Жумладан Иброҳим Адҳам, Зуннун Мисрий, Имом Аъзам, Имом Шофиий, Имом Малик, Абу Язид Бистомий, Муҳаммад ибн Али Ҳаким ат-Термизий, Абу Исо ат-Термизий, Абу Ҳафиз Ҳаддод, Қосим Ҳарбий, Жунайд Бағдодий, Мансур Ҳаллож, Али бинни Усмон Ғазнавий, Аҳмад бинни ал-Осим Антокий ва бошқа қатор авлиёлар VIII—X асрларда жамиятнинг ижтимоий-сиёсий ва маънавий ҳаётида ўз таълимотлари билан туб бурилиш ясаган, давр учун таъсир кўрсатган авлиёлар эди. Асарда фақат уларнинг таълимотлари кўрсатилибгина қолмай, балки ибратли сўзлари, доно фикрлари ҳам мужассамлашган. Масалан, Абу Бакир ал Абахрий баёнида: «Андин сўрдиларки, — Ҳақиқат недур? Дедиким, барчаси илмдур. Дедиларки, илм недур? Дедиким, илмнинг барчаси ҳақиқатдур». Яъни ҳар қандай ҳақиқат илмга уйғун бўлмоғи ва ҳар қандай илм ҳақиқатга уйғун бўлмоғини белгилаб бергандир. Бу билан аллома тасаввуф илмига янгича илмий ғоя кашф этганини кўрсатади.

Яна бир табақада эса: Муҳаммад ал-Ғаззолий, Хожа Юсуф Ҳамадоний, Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний, Ҳалил Ота, Хожа Баҳоуддин Нақшбанд, Саиддиддин Қошғарий, Хожа Убайдулло, Нажмиддин Кубро, Жалолиддин Румий, Фаридуддин Аттор, Саъдий Шерозий, Хусрав Деҳлавий ва бошқалар ўрин олгандир. Асарда исми келтирилган бу зотлар вали даражасида улуғланиб кўрсатилади. Уларнинг фаолияти, ёзган асарлари, туғилган ва вафот этган йиллари ҳам кўрсатилгандир. Жумладан, Хожа Юсуф Ҳамадоний тўғрисида қуйидагиларни ёзади: «Асҳоб борасинда Ҳулафоси (ўринбосари — Ҳ. И.) тўрт киши эрдилар. Хожа Абдулла Барқий ва Хожа Ҳасан Андақий ва Хожа Аҳмад Яссавий ва Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний қаддаса Оллоҳу таоло асрораҳум. Ва Хожа Юсуф қаддаса сирраҳудин сўнгра бу тўрт кишидан ҳар бири Иршод (тўғри йўл—Ҳ. И.) ва даъват мақомида эрмишлар ва муридлар аларнинг хизматида адаб билан мулозим. Чун Хожа Аҳмад Яссавий Туркистон сори азимат қилди борча асҳоб иродот аҳлини Хожа Абдулхолиқ мутобаъатиғи (изидан боришга—Ҳ. И.) далолат қилди». Бу билан тасаввуф таълимоти кимларга топширилгани ойдин бўлади. Бу валилар тўғрисидаги ушбу лавҳалар биз учун тарихий ҳужжатдир.

Асарда эр Авлиёлар табақалардан сўнгра 34 аёл Авлиёлар берилади. Абдураҳмон Жомий бу аёл Авлиёларни Муҳиддин ал-Арабийнинг «Футуҳот Макки» китобининг 73-бобида ёзилган алоҳида сўзлари ҳамда Абдураҳмон Суламийнинг аёл валилар васфидаги байтида кўрсатиб ўтади. Халқ ва жамият учун тафаккур дунёсида ижодий фаолият билан шуғулланган аёл авлиёлар сифати эркак авлиёлардан устун эканлиги кўрсатиб ўтилган. Бу аёл валилар тенги йўқ қаҳрамон зот, жасур ва ботир инсон сифатида улуғланади. Бу лавҳада аёл мутафаккирларнинг ўз замонасида жамиятнинг ижтимоий-сиёсий, маданий-маънавий ҳаётида ўзларининг буюк фаолияти билан қатнашгани, тафаккур оламида ўз ижодий фаолиятлари билан буюк роль ўйнаганида далолат беради.

Биз «Нафаҳотул-унс»да илгари сурилган барча масалаларни бу кичик мақоламизда кўрсатиб ўта олмаймиз. Унда кўрсатиб ўтилган даврлардаги оқим, йўналишлар, авлиёлар ҳаётидаги ғаройиб воқеа ва кароматлар уларнинг фазилат ва фаолиятлари, адолат ва жаҳолат учун исёнлари, маърифат ва тафаккур олами, инсон қадриятига бўлган улуғвор сўзлари, панд-насиҳатлари дўстлик ва меҳр-шафқатлар, сабр ва қаноат, ҳалол меҳнат каби турли-туман масалаларда камолий инсоннинг такаммул топиши илгари сурилгандир. Инсоннинг ақлий камолотини улуғловчи бу асар таълим-тарбияга молик буюк қомусдир.

Асарнинг хотимаси ниҳоят қисқа ёзилган бўлиб, бунда Абдураҳмон Жомий асарни ёзиш билан ўз мақсадига эришганига шукронаси ҳамда асарнинг инсон вужудига етиб бориши тўғрисидаги тилаклари битилган. Ва ниҳоят, асарнинг тугалланган йилини билдирувчи рубоий берилган.

Ҳазрат Абдураҳмон Жомийнинг «Нафаҳотул-унс» асари Шарқ ва Марказий Осиёнинг VIII асрлик тарихидан ҳужжатдир. Ислом қонуни ва илмий тасаввуф таълимотининг тарихий қомусидир. Улуғворликнинг инсон ақлий камолотида эканини, адолат ҳаққонийликда, мардлик буюкликда мужассам бўлишини илгари суради. Асарда акс этган ижтимоий-сиёсий, маданий-маънавий ҳаёт йўналишларида фақат илмийлик бўлиши тарғиб этилади. Хулоса қилиб айтганда «Нафаҳотул-унс» таълим-тарбияга молик асардир. Шу билан Абдураҳмон Жомий ижодий меросини ўрганишда бениҳоя муҳим аҳамият касб этади. Асар бундан кейинги даврларда ҳам ўз қимматини абадий сақлайди.

Ҳамидхон ИСЛОМИЙ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институти докторанти.

Шу кунларда шаҳримиздаги ҳар бир мактабда 11-синф ўқувчилари давлат имтиҳонларини топширишмоқда. 64-ўрта мактабни бу йил 60 га яқин ўқувчилар битириб қўлларига аттестат олишади. Айни пайтда сиз кўриб турганингиздек, битирувчилар сўнгги имтиҳонларни муваффақиятли топширишга ҳаракат қилишмоқда.

СУРАТДА: навбатдаги имтиҳон ва ўқувчиларнинг тайёрланаётган пайти.

Равиль Альбеков суратлари.

СОВЧИЛАР

Ҳикоя

ТУШГА яқин шаҳардан бир йигит сим қоқиб «Ўртоқ Қодиров, бугун соат тўртларда сизникига ёзувчи Карим Юсуфий боради. Илтимос, уйда бўлсангиз...» деди.

— Юсуфий? Соат тўртда дедингизми? Майли, майли, келсинлар, — деди-ю шошиб қолганидан ким билан гаплашганини ҳам сўрай олмай гўшакни қўйди.

Қодиров ҳайрон бўлиб жимгина турган телефонга тикилиб қолди. Эй-й, Юсуфий катта ёзувчи-ку! Унинг асарларини ўқиганман. Қизиқ, шундай ёзувчи оддий бир оқсоқолнинг (қишлоқ кенгаши раиси демоқчи) уйига меҳмон бўлиб келса... Нима мақсадда келаркин-а? Балки... ҳаётимизни ўрганмоқчидир, очерк... ёзмоқчидир...

Қодиров ҳаяжондан нима қиларини билмай бироз тараддудланди. Кейин чаққон ўрнидан турди, қўшни хонадаги ходимларга: «Мен ҳозир келаман», деб уйига чопди.

— Меҳмон келаяпти, онаси, — деди ҳовлиқиб, — катта ёзувчи Карим Юсуфий!

— Вой, нега келади? — Саодат опа эрига синчков тикилди. — Ёзувчидан танишимиз йўғийди-ку?!

— Меҳмон! Тушундингми, меҳмон бўлиб келаяпти. Қани, тез бўл. Балки... сен билан мени ҳақимда достон ёзар! — кулиб юборди Қодиров.

— Қўйинг-е! — Саодат опа шундай деди-ю, хаёлига келган фикрдан юзи ёришди. — Ҳай, совчидир қизимизга!

— А-а?! — Қизининг бўйига етиб қолганини Қодиров мана ҳозиргина ҳис қилиб ғалати бўлиб кетди. — Ростдан ҳам совчи бўлишса-я! Шундоқ катта ёзувчи билан қудалашсам... — Қодировнинг бутун вужудини илиқ ҳиссиёт чулғади.

— Ҳа, дадаси, — деди Саодат опа қазноқдан қўй ёғи солинган кашкилни кўтариб чиқаркан. — Совчиликка ёзувчи эмас, пайғамбар ҳам борган экан. Қани, тезроқ бўлайлик. Тузукроқ дастурхон тузайлик. Бўла қолинг, анов девзира гурунчдан олиб чиқинг.

Ниҳоят соат тўртдан хиёл ошганда оқ «Волга» келиб, нақ Қодировнинг дарвозаси ёнида тўхтади. Паст бўйли, тўлагина, икки юзи анордай қип-қизил Юсуфий ва жингалак сочли, новча шоир Анвар Латиф жилмайиб «Волга»дан тушишди.

— Келинглар, келинглар, хуш кўрдик, — Қодиров ёзувчиларга пешвоз чиқиб кутиб олди. Қўлини кўксига қўйиб, меҳмонларни уйга таклиф қилди.

— Қиз бор уйга, шунақа, чақирилмаган меҳмон келади, узр — деди Юсуфий жуда чиройли жилмайиб, қават-қават тўшалган шойи кўрпачага жойлашаркан. — Биз катта ният билан остонангизга қадам қўйдик. Хўп демасангиз биз бу ердан кетмаймиз. — Қодировнинг юраги шиғиллаб кетди. Меҳмонларни ўтказиб, ҳол-аҳвол сўрашди-ю, чопиб ошхонага чиқди.

— Ҳой, онаси, тўғри айтибсан, булар совчи экан, — деди юраги гуп-гуп уриб.

— Ана, айтмовдимми сизга, — Саодат опа чой дамларкан овози майин товланди. — Тезроқ обкиринг чойни, дадаси.

— Индамай юриб бало экану қизингиз, — сабзи тўғраётган Замира аммаси қошини учирди ва давом этди: — Бу ёзувчиларнинг пули кўп дейишади. Юсуфийни биламан, катта-катта китоблари чиққан. Ўзи фарғоналик. Энди буёғига чиранаркансиз-да, янга?

— Кўрамиз-да, аммажониси. — Саодат опа ҳаяжонини яшириш ниятида қозон ковлашга тушди. Жаз-жуз билан қуюқ-суюқлар пиша бошлади.

Бир маҳал Қодиров, уйдан хиёл ранги ўчиб, бўшашиб чиқиб келди.

— Ҳа, дадаси? — Саодат опа белидаги пешбанди этакларига қўлини артиб эрининг кўзларига тикилди.

— Э, шу қизингданам хафа бўлдим. Биз уни ўқиб юрипти десак...

— Ҳа, нима қипти? — Саодат опанинг жаҳли чиқди — совчи келса ёмонми? Қизингизни бошингизга ёстиқ қилармидингиз? Шундоқ ёзувчига қуда бўлсангиз жон худо денг. Қаранг, юздан нақ нур ёғилиб турипти. Ўғлиям отасига ўхшар...

Қодиров бошини сарак-сарак қилди.

— Э, унақамас. Ёзувчининг бир ҳамқишлоғига, ҳеч кими йўқ, бир етим бола экан. Ана ўшанга! — деди эрга қараб.

Саодат опа ўчоқ ёнидаги супачага ўтириб қолди.

Замирахон лабини тишлаб, бош чайқади ва:

— Фарғоналик келгиндигами? — деб юборди.

— Йўқ, битта-ю битта қизимни етимча, келгиндига бериб, анойи эмасмиз. Киринг, айтинг, қизимиз ҳали ёш денг! — Саодат опа қўлини ювиб қўлтиғига уриб, тескари тўнини кийиб олди.

— Секинроқ! — Қодиров уй томонга қараб қўйди. — Йўқ дейиш осонми? Бу ёзувчиларга гап топиб бериб кўр! Кир, ўзинг айт!

— Кираман, айтаман! — Саодат опа пешбандини ечиб, уёқ-буёғини қоқди. Қўлини ювди. Енгларини туширди. Ўзини шаддот тутиб, эри билан кетма-кет уйга кириб борди. Киришга кирди-ю меҳмонларнинг салобати босиб, тилини тагига йиғиб турган бари гапларини лиқ этиб ютиб юборди.

— Бахт молу давлатда эмас, икки ёшнинг муҳаббатида, дўстлигида, — деди Юсуфий худди Саодат опанинг фикрини юзи-кўзидан уқиб олгандай. — Ёшлар бир-бирини севади. Бир-бирига муносиб.

— Энди... Муллака, қизимиз жа ёш. Ҳали-вери уни турмушга бермоқчимасмиз... — Саодат опа кўзларини ердан узолмай тутила-тутила гапини айтиб олди.

— Ёш?! — Ёзувчи қаҳ-қаҳ отиб кулиб юборди. — Бешинчи курсни тамомлашаяпти-ку. Камида йигирма иккига киргандир. Сиз... Саодат опа, ўзларингиз неча ёшда турмуш қургансиз?

Эр-хотин ялт этиб, бир-бирларига қарашди. Қизаришди. Саодат опа «ўн беш ёшда эдим» деб айтолмади.

— Хуллас,— деди Юсуфий якун ясаб, — қизингиз билан ҳам ўзим гаплашганман. Беш йил бирга ўқиб, обдон бир-бирини синаган. Энди сиз билан биз фақат тўйга бош бўлишимиз керак!

— Энди шу... анов йигитнинг уй-жойи бўлмаса... Ота-онаси бўлмаса. Қийналишадида, — деди Саодат опа аламдан йиғлагудек бўлиб.

— Қийналишмайди! — гапни чўрт кесди Юсуфий. — Улар ёш бола эмас. Мана, эртаиндин иккoвиям тайёр муҳандис. Ишлаб, уйлик-жойлик бўлиб кетишар... Сиз билан биз ҳам дарров эришмаганмиз-ку бундай уй-жойларга... Етимнинг ҳақи ерда, деган гап бор. Ҳали булар... бахтли бўлиб кетишади. Қани омин!

— Тўхтанг! — деди Саодат опа юраги шиғиллаб — Қизим келсин, ўз оғзидан эшитай».. Кейин... Бир ўзимиз дадаси иккoвимиз ҳоли ўтириб гаплашайлик, — деди эрига бир қараб қўйиб.

— Майли, ўйлаб кўринглар! — хотиржам жавоб берди Юсуфий. — Лекин йигит яхши бола. Тўғри, камбағал, ҳеч нарсаси йўқ. Лекин сиз билан биз бормиз-ку! Сиз билан биз ҳамма нарсани тушунадиган одамлармиз.

Сукунатни яна Юсуфийнинг ширали, хиёл кескин овози бузди.

— Айтиб қўяй; йигитнинг яхши бола эканига мен кафил!

Қизнинг амакиси Нодир ака салмоқдор оҳангда гапга аралашди.

— Энди... нафсиламбрини айтганда, шундоқ обрўли одамлар ўртага тушиб туришибди, — у ҳар иккала меҳмонга ишора қилиб, кейин укасига қаради. — Моли-дунё, уй-жой топиладиган нарса. Инсон топади ҳаммасини. Инсон омон бўлсин!

Меҳмонлар ўринларидан туришди.

— Биз энди аниқ жавобни ёшлардан эшитамиз, — деди Юсуфий бошқа келолмаймиз дегандай писанда билан. — Қани, қўлни беринг, ўртоқ Қодиров. Хўп, хайр Саодат опа, энди тўйда учрашамиз!

Эр-хотин «ғинг»,- деёлмай қолишди. Лекин меҳмонларни очиқ чеҳра-ю ширин мулозамат билан кузатиб қўйишди. Чунки ҳалигина жуда антиқа кутиб олишгандида!

Орадан бир ой ўтгач, Юсуфий ижодхонасида илҳомга шўнғиб ўтирганида эшик қўнғироғи жиринглади. Чиқиб қараса — ёшлар! Баҳром билан Санобар.

— Э, э, қани, қани, келинглар! — Юсуфий эшикни катта очиб, ёшларни ичкарига таклиф қилди.

— Раҳмат! — деди Санобар уялиб, — сизга раҳмат!

— Сизни тўйга айтгани келдик, — деди Баҳром кичкина таклифнома узатиб, — шанба шуни тўйга.

— О, баракалла! Табриклайман! Ҳамиша мана шундай қатъий, мана шундай омадли бўлинглар. Ҳозир, ҳозир...

Юсуфий ҳовлисидан уч дона қип-қизил атиргул узиб келди ва Санобарга узатди.

— Бахтли бўлинглар! Тўйга албатта борамиз.

Ёшлар Юсуфий билан хайрлашиб, кенг асфальт йўлда ёнма-ён боришаркан, уларнинг шахдам қадами, бир-бирига муносиблиги Юсуфийнинг завқини келтирди. Ва уйга толди: «Ҳаёт синовларидан аъло ўтасиз, деган умиддаман, ёшлар. Яна мени уялтириб қўйманг-а»...

Санъат МАҲМУДОВА.

Йиллар қатидаги сирлар

КИЧКИНА ДЕМАНГ БИЗНИ

Куба почтахонаси ўзининг жуда ҳам бой тарихига эгадир. Мактубларни, турли жўнатмаларни 1756 йилда илк бор бир шаҳардан иккинчи шаҳарга элтиб бериш бошланган эди. Ушбу почта йўли бир-биридан 900 километр масофада жойлашган икки шаҳар — ўша пайтлардаги испан мустамлакаси саналган Гавана ва Сантьягони бир-бири билан боғлаган эди.

Хатхона ўз йўлигаю лекин қайси конверт маркасиз бўлибди экан. «Ғирт қўлбола» илк марка 1855 йилда муомалага чиқарилди. Кейинроқ эса Гаванадаги босмахона уларни юз минглаб босиб чиқара бошлади. Лекин битта ёмон томони бу маркалар фақатгина мамлакат ичидагина ўтар эди, чегарадан ўтишга эса «ҳуқуқи» йўқ эди.

Ҳозир Куба пойтахтидаги Филателия музейида ярим миллион марка ва ўз вақтида оролда турли даврларда ҳукм сурган 250 давлатнинг хатхона ҳужжатлари сақланмоқда. Музейда ғаройиб экспонат «Почта ракета»си ҳам сақланмоқда. Қачонлардир ундан Кубада хатлар ва бошқа ёзишмаларни ташишда қўллашга уринишган.

Ўзи митти бўлса ҳам, тарихи жуда бой экан Кубанинг! «Кичкина деманг бизни» деб шунга айтишса керак-да!

ЗУҲРОДА ҲАМ КАНАЛ БОР ЭКАН

ЗУҲРО деганда энг аввало кўз олдимизга гўзаллик, унинг маъбудаси Венера келади. Шунинг учун ҳам Зуҳро юлдузи кўп йиллардан бери, шоирларнинг тилидан тушмай келади.

Америкалик олимлар ҳамиша юзида парда — туман бор бўлган бу гўзал қўшнимизнинг пардасини кўтаришди — унинг каттакон тасвирини яратишди. Энди ойнаи жаҳонда бемалол Зуҳро номли сайёранинг сатҳини кўраверса бўлади. Унинг сунъий йўлдошига айланган «Магеллан» автоматик станцияси катта ёрдам бермоқда.

Олимлар ва мутахассислар яқинда Зуҳродаги Қуёш силсиласида маълум ва машҳур бўлган каналларнинг энг узунини кўриб қолишди. Ҳатто бунақаси Марсда ҳам учрамаганди. Каналнинг узунлиги тахминан 7 минг километрга чўзилган, эни, яъни кенглиги эса икки километрча келади. Бунчалик узун канал сел ёки бошқа тектоник жараёнлар оқибатида юзага келиши ақлга тўғри келмайди. Бундай зўр канални ким ва нега кавлагани жумбоқлигича қолиб турибди. «Ҳатто 1988 йилнинг 4 майида кўп босқичли «Атлантас» фазовий кемасида учирилган, 1990 йилнинг 19 августида Зуҳронинг сунъий йўлдошига айланган «Магеллан»нинг ҳам тиши ўтмаяпти. Қани кутаверайликчи, «Магеллан»нинг кучи етмаган масалани балки келажакда учириладиган «Колумб» ечиб берар. Ўшанда соҳибжамол Зуҳро — Венеранинг яна кўпгина сирларидан огоҳ бўлармиз. Балки у она сайёрамиз Ернинг «опаси» ёки «синглиси» бўлиб чиқар?

Толиб САЪДУЛЛАЕВ тайёрлади.

* Спорт * Спорт * Спорт * Спорт

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

ДАРТС бўйича Ўзбекистон биринчи чемпионати ҳам ниҳоясига етди. Икки оғиз дартснинг тобора кенг оммавийлашиб, севимли спорт турларидан бири бўлиб бораётгани ҳақида. Инглизларнинг бу мароқли спорти ҳақида тўғриси икки-уч йил илгари билмас эдик. У турли ёшдаги кишиларга мослиги жиҳатидан ҳам жуда тез оммавийлашди.

Дастлаб дартснинг юртимизда ривож топишига туртки берган нарса шуки, дартс анжомларини ишлаб чиқариш бўйича Англиядаги етакчи фирмалардан бири «Юникорн» тошкентлик спорт журналисти Владимир Лушевскийга нишон ва жажжи найзачалар мажмуини совға қилган. Владимир бу ўйиннинг дастлабки сабоқларини «Юникорн» фирмаси бош маслаҳатчиси, икки карра жаҳон чемпиони, жаҳон кубоги ғолиби жаноб Жон Лоудан олди. Унинг юртимизга қайтиб спортнинг бу турини матбуотда кенг тарғиб қилиши боис Тошкент, Термиз, Қарши, Сирдарё, Олмалиқда дартс ўз спортчиларини тезда топди.

Шу йилнинг март ойида Ўзбекистон Республикаси дартс федерацияси ва «Тошкент — Спорт — Информ» фирмаси ҳамкорлигида «Наврўз» дартс турнири ўтказилганди. Унда республикамизнинг 6 шаҳридан 60 га яқин дартс мухлислари қатнашган эди. Маълумки, унда эркаклар жуфтлигидаги баҳсларда «Тошинтерм» дартс клубидан Р. Гарипов ва Ю. Дроновлар, аёллар жуфтлиги мусобақаларида шу клубдан Л. Бобич ва «Тошкент—Спорт—Информ» клуби аъзоси С. Воробьевалар ғолиб топилганди. Шахсий ҳисобда Э. Иброҳимова «Металлург» дартс клубидан ва Р. Гарипов ўзини кўрсатиб кўпчиликнинг олқишини олганди.

Улар дартс бўйича Ўзбекистон биринчи чемпионатига ҳам катта тайёргарлик билан келишган. Чемпионатни очишда Ўзбекистон дартс федерацияси президенти Пўлат Нуъмонов ҳамда Юнусобод тумани ҳокимининг ўринбосари Рустам Қурбоновлар иштирок этишди. Улар чемпионатнинг очилиши билан қутлаб, спортчиларга муваффақиятлар тилашди. Шунингдек, чемпионат очилиши олдидан Бутунжаҳон дартс федерацияси бош котиби Олли Крофт (Лондон) ва Бутунжаҳон дартс федерацияси вице президенти Б. Бройк (Токио)-ларнинг табрик телеграммалари ўқиб берилди. Шундан сўнг мусобақа учун старт берилди. Унда қатнашаётган энг ёш спортчи 12 ёш бўлса, энг юқори ёшдагилар 50-55 ёшда экан. Демак, дартс ҳаммабоп спорт тури.

Мусобақа давом этаётганда дартснинг ташаббускори Владимир Лушевскийни суҳбатга тортдик.

— Бу галги чемпионатга республикамиздан 70 га яқин спортчилар қатнашмоқда. Уларнинг асосий қисми эркаклар. Айниқса, дартс Тошкент, Қарши, Термиз, Сирдарё ва Олмалиқда кенг тус олгани яна бир бор чемпионатда кўриниб қолди. Иқтисодий танглик боисми кўпгина вилоятларда спортнинг мароқли бу турига жиддий киришилмаяпти. «Наврўз» дартс турнирига ҳомийлик қилган «Ўзмонтажпромснабкомплект» бирлашмаси (бош директори А. В. Богдасаров) бугун ҳам бош ҳомий. Худди шу бирлашма ҳамда «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг Ўзбекистон тарихида илк бор ўтаётган расмий дартс бўйича чемпионатни маблағ билан таъминлаётганлиги учун миннатдорчилик билдираман...

«Саломатлик» спорт мажмуи универсал залида бўлиб ўтган Ўзбекистоннинг дартс бўйича илк чемпионати ғолиблари шахсий ҳисобда тошкентлик М. Гариев («Меҳнат ўринбосарлари» дартс клуби аъзоси) ғолиб деб топилди ва 20 минг сўм пул ва бошқа эсдалик совғалари билан тақдирланди. Аёллар ўртасида қаршилик А. Иванинога тенг келадигани топилмади. Унга 10 минг сўм пул мукофоти топширилди. Аралаш жуфтликларда К. Ким, Ю. Мамин (иккаласи ҳам қаршилик)-га тенг келадиганлар бўлмаган бўлса, аёллар аралаш жуфтлигида «Металлург» дартс клуби аъзолари Э. Иброҳимова, М. Фавлюналарнинг қўли устунлик қилди.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

⊙ СУРАТЛАРДА: учрашувдан лавҳалар.

Даврон Аҳмад суратлари.

ҚУРЪА ТАШЛАНДИ

ЧИМ устида хоккей бўйича Ўзбекистон терма жамоаларининг Марказий Осиё давлатлари ичида биринчи бўлиб қитъа федерацияси томонидан тан олингани, эркаклар ва аёллар жамоаларининг шу йилнинг 5—14 ноябрь кунлари Хиросима шаҳрида ўтадиган Осиё Кубоги қатнашчилари қаторига киритилгани ҳақида илгари ҳам хабар бергандик.

Куни кеча ҳар икки жамоамизнинг гуруҳлардаги рақиблари қуръа ташлаш йўли билан аниқланди.

Аёллар терма жамоаси Ҳиндистон, Малайзия, эркаклар терма жамоаси юқорида тилга олинган икки давлат вакилларидан ташқари Сингапур хоккейчилари билан куч синашадилар.

Бундан ташқари Осиё Кубогида Япония, Хитой, Шри-Ланка, Жанубий Корея, Покистон, Таиланд терма жамоалари икки гуруҳ бўлиб бош соврин учун кураш олиб борадилар.

Шариф ЗАРИПОВ.

ТЎРТИНЧИ ХАЛҚАРО ГРОССМЕЙСТЕР

СПОРТ мухлислари шахмат бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг Манилада бўлиб ўтган жаҳон олимпиадасида дунёнинг 110 мамлакати вакилларини ортда қолдириб иккинчи ўринни эгаллаганларини яхши эслашлар керак.

Халқаро миқёсдаги илк йирик сафарини ана шундай оламшумул ғалаба билан бошлаган шахматчиларимиз орасида чирчиқлик 28 ёшли Сергей Загребельний ҳам бор эди.

Яқинда у Венгриянинг Кечкемент шаҳрида ўтказилган турнирда иштирок этиб 13 учрашувнинг еттитасини ғалаба, олтитасини дуранг билан якунлаб 10 очко билан биринчи ўринни эгаллади.

Россия, Югославия, Венгрия, Исроил давлатларининг кучли спортчиларини ортда қолдирган Сергей Загребельний ушбу ғалабаси билан халқаро гроссмейстерлик талабларини бажаришга муваффақ бўлди. Демак, у айни пайтда Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган халқаро гроссмейстерлар сонини тўрттагача етказди.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

ТАЛАБАЛАР ҲУЗУРИДА

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Давлат жисмоний тарбия институтида Финляндиянинг Тампере шаҳрида бокс бўйича ўтказилган жаҳон чемпионатида юртимиз шарафини ҳимоя қилган республика терма жамоаси аъзолари билан учрашув бўлиб ўтди.

Шу ерда ҳозир бўлган жаҳон чемпионатининг кумуш медаль совриндори Ҳикматулла Аҳмедов, таниқли боксчилар Артур Григорян, Олег Маскаев ва уларнинг устози Владимир Шин сафар таассуротларидан ҳикоя қилиб бердилар, талабаларни қизиқтирган қатор саволларга батафсил жавоб қайтардилар.

Сўнгра мазкур учрашув ташаббускори — институт талаба-ёшлар иттифоқи комитети меҳмонларга ўз совғаларини топширди.

Илҳом АКРОМОВ.

САФАРДАГИ ИККИ ДУРАНГ

«Қибрай» машғулот базасида таъмирлаш ишлари олиб борилаётгани, «Чиғатой»да эса етарли шарт-шароит бўлмагани сабабли Ўзбекистон олимпия ва ёшлар терма жамоалари навбатдаги йиғинларни тегишли равишда Фарғона ва Тошкент вилоятида («Политотдел» базасида) ўтказишга мажбур бўлдилар ва биринчи лига жамоалари билан биттадан учрашув ўтказдилар.

Марғилонда маҳаллий «Атласчи» билан бўлган ўйин олимпия терма жамоасининг тўла устунлигида ўтган бўлсада дуранг натижа билан якунланди — 1:1. Бекободнинг «Маъданчи» клуби ва ёшлар терма жамоаси ўйинида ҳам худди шундай натижа қайд этилди.

Шокир ЗОҲИДОВ.

Пол ГАСКОЙН:

«ОРЗУМ—ҚИРОЛИЧА ҚАБУЛИГА КИРИШ»

18 МАЙ оқшомида англиялик футбол ишқибозлари Лондоннинг «Тоттенхэм» ва «Ноттингем Форест» жамоалари ўртасидаги Лига Кубогининг финал учрашувини томоша қилгани телевизорлари қаршисидан ўрин олдилар. Ўйиннинг 63-дақиқасида тўпни эгаллаб олган «Тоттенхэм» ярим ҳимоячиси Пол Гаскойн «Ноттингем»нинг бир неча футболчисини алдаб ўтиб рақиблар дарвозаси томон интилди. Лекин унинг қаршисидан катта тезликда келаётган «Ноттингем» ярим ҳимоячиси Рой Кин ўзини бошқара олмай қолиб Пол Гаскойнга урилди. Йиқилганча қайтиб туролмай қолган Полни шу ернинг ўзидан касалхонага олиб кетишди. Айнан шу дақиқадан бошлаб мухлислар орасида «Газза» лақаби билан машҳур Пол Гаскойннинг жароҳат олгани ҳақидаги хабар барча оммавий ахборот воситаларининг асосий янгилигига айланди. Эртасига минглаб ишқибозлар оёғи синган Пол даволанаётган қироллик ҳарбий-денгиз кучлари касалхонаси томон юриб кела бошладилар. Шу кунинёқ уни кўргани қирол оиласи аъзолари : Герцог Кентский ва малика Йоркаялар ҳам ташриф буюрдилар...

Бу жаҳон футболи юлдузининг ёрқин вакили Пол Гаскойн ҳаётидан бир лавҳа, холос. Унинг бундай машҳурликка эришганига эса ҳеч қанча вақт бўлгани йўқ. Италияда ўтказилган жаҳон чемпионатида иштирок этишга тайёрланаётган Англия терма жамоасининг бирор натижага эришишига ҳеч ким ишонмаганди. Англиялик футболчилар эса Италия майдонларида юксак маҳорат намойиш этиб йигирма тўрт йил ичида илк бор ярим финалга қадар чиқишга муваффақ бўлдилар. Ҳал қилувчи баҳсда Германия терма жамоасига ютқазиб қўйган бўлсаларда юртларига бронза медали билан қайтдилар. Ватан уларни қаҳрамонлар каби кутиб олди.

Ундаги истеъдод ўн ёшданоқ ўзини намоён эта бошлаганди. Мактаб футбол жамоасидаги энг паст бўйли ўйинчи бўлишига қарамай мавсум давомида 100 талаб тўп киритаётган болакай профессионал мураббийлар назарига тез тушди. Афсуски, дастлабки синов муваффақиятсиз ўтди — «Ипсвич» жамоанинг бош мураббийси Полни ўсмирлар клубига олишдан бош тортди. Бунинг учун, мураббийнинг айтишича, уч сабаб бор: биринчидан Пол жуда кичкина, иккинчидан семиз, учинчидан, янги ўйинчи мураббийга ёқмади. Тамом!

Ўзини ғурури топталган деб ҳисоблаган Пол Гаскойн нимага қодирлигини кўрсатиб қўйишга қатъий бел боғлаб кучини «Ньюкасл» жамоасида синаб кўрмоқчи бўлди.

17 ёшидаёқ жамоанинг асосий таркибидан ўрин олган Гаскойн дастлабки ўйиндаёқ тўп киритишга эришади. Лекин биринчи маошидан олган машинаси билан ҳалокатга учрагач жароҳатланган Пол анча вақтгача заҳирадаги ўйинчилар қаторига тушиб қолади. Аввалгидек ўйин кўрсата олишига шубҳаланиб қолган «Ньюкасл» клуби уни «Тоттенхем» жамоаси мураббийси Терри Венейблсга атиги 600 минг фунтга сотиб юборди. Ва айнан Терри биринчи бўлиб Гаскойндан буюк футболчи чиқишига ишонди. 1988 йили уни Лондонга олиб кетди. Кўп ўтмай мухлислар «Тоттенхэм» жамоасини Пол Гаскойнсиз тасаввур этолмай қолдилар. Футболнинг сарҳадсиз олами эса унинг номини илк бор 1989 йилда — Англия ёшлар терма жамоаси Европа чемпиони бўлган чоғда эшитди. Албатта, барча бундай футболчи мамлакат миллий терма жамоасидан ўрин олиши керак деган фикрда эди. Лекин шунга қарамай бош мураббий бу оддий ҳақиқатни тан олишни истамасди. Чунки миллий терма жамоа бош мураббийси сифатида бир пайтлар Гаскойнни кичкина деб менсимаган «Ипсвич» раҳбари Бобби Робсон фаолият кўрсатаётган эдида. Адашганлигини тан олмасликка қанчалар ўринмасин Робсон журналистларнинг 1990 йил давомида матбуот орқали олиб борган курашларидан сўнг Полни миллий терма жамоа таркибига киритишга мажбур бўлди.

Жаҳон чемпионатидаги гуруҳ ўйинларида, финал босқичларида, айниқса, Бельгия, Камерун, Германия терма жамоалари билан бўлган ўйинларда Пол Гаскойн беқиёс истеъдод соҳиби эканлигини намойиш эта олди.

Жаҳон чемпонатидан сўнг «Франс футбол» журнали томонидан ўтказилган сўровлар натижасига кўра Гаскойн Маттеус, Скиллачи ва Бремедан сўнг фахрли тўртинчи қатордан ўрин олди. Бу ёш футболчи истеъдодининг халқаро миқёсда тан олинганидан далолат эди. Англия футбол ишқибозларининг энг севимли ўйинчисига айланган, бой-бадавлат, Марадонадан фарқли ўлароқ наркотик моддалар, спиртли ичимликларни икки чақиримдан четлаб ўтадиган (фақат аёлларга нисбатан бироз суяги йўғроқ), ўз қўшиқлари ёзилган бир неча пластинкаларни сотувга чиқарган Пол Гаскойннинг яна қандай орзуси бўлиши мумкин экан-а?

— Менинг ягона орзум, — дейди Пол, — қиролича Елизавета қабулига кириш ва шахсан унинг қўлидан рицарлик унвонини олишдир. Лекин бунинг учун албатта Европа ёки жаҳон чемпионатида ғолиб чиқишимиз шарт!

1991 йили кўплаб мутахассислар Пол Гаскойннинг ҳақиқий «юлдузли» онлари 1994 йилдагина, келади дея эътироф этишганди. 172 сантиметр, 65 килограммли малла сочли бу йигит эса аллақачон улар айтган довонни забт этиб тобора юксалиб бормоқда.

Шуҳрат АРМОН тайёрлади.

* Спорт * Спорт * Спорт

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР!

БИЗ СИЗЛАРНИ «ЎЗБЕКИСТОН» ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ САЙЁҲЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАЖМУИ ҚОШИДАГИ

«ТОШКЕНТ-САЙЁҲ» ЯНГИ САЙЁҲЛИК АГЕНТЛИГИГА ТАКЛИФ ЭТАМИЗ!

Сиз билан қуйидаги манзилда учрашишдан мамнунмиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 69 «а» уй, «Пахтакор» метро бекати.

БУГУН БИЗ СИЗЛАРГА ҚУЙИДАГИ ЙЎНАЛИШЛАР БЎЙИЧА САЁҲАТГА ЧИҚИШНИ ТАКЛИФ ЭТАМИЗ:

ЭРОНГА — поездда 3 кунлик саёҳат. Дастурда — саёҳат, бозорга бориш кўзда тутилган.

МАЛАЙЗИЯГА — 8 кунга, саёҳат, океан соҳилларида 3 кунлик истироҳат.

ҲИНДИСТОНГА — ДЕҲЛИ, АГРА шаҳарларини, шунингдек УТТАР ПРАДЕШ штатининг энг гўзал манзилларини зиёрат қилинган ҳолда ШИМОЛИЙ ҲИНДИСТОН бўйлаб ўтадиган бир ҳафталик саёҳат.

ТУРКИЯГА — 7 кунга, икки кишилик хоналарда жойлашилган ҳолда меҳмонхонада ҳордиқ чиқариш мўлжалланади.

ПОКИСТОНГА — мамлакатнинг диққатга сазовор жойлари билан танишув ҳамда сайр-саёҳатлар, шунингдек совға харид қилиш ҳам дастурдан ўрин олган.

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ — ДУБАИ, ШАРЖА шаҳарларида меҳмонхоналарда жойлашилади. Қумлоқ соҳилларга, Жумайре боғига сайрга чиқилади. Сайёҳларнинг хоҳишига қараб АБУ-ДАБИГА саёҳат қилиш мумкин.

ДИҚҚАТ:
ЯНГИ ЙЎНАЛИШЛАР!

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ ВА ЭРОНГА — 7 кунлик сафар БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИДА бошланади, сўнгра сайёҳлар теплоходда ЭРОНГА йўл оладилар, у ерда КИЖ оролида уч кун дам оладилар (эркин иқтисодий ҳудуд, мол олиб кириш ва олиб чиқиш учун бож олинмайди).

ТАИЛАНДГА — мароқли сайр дастур (шаҳарлар бўйлаб саёҳат, ибодатхоналарни зиёрат қилиш, Маржонлар оролига сафар, «ДЕНГИЗ ТУҲФАЛАРИ» тушлиги, бозорларга бориш)ни ўз ичига олган 7 кунлик ғаройиб саёҳат. Сайёҳларнинг хоҳишига кўра сузиб юрувчи бозорга, «АТИРГУЛЛАР БОҒИ»га, КАПГАНАБУРИ ёки АУДХИЯга саёҳат уюштирилади.

ТАИЛАНД (Бангкок—Паттайя) га денгиз соҳилидаги 3 кунлик истироҳат.

Сайёҳлар 3 юлдузли тоифадаги меҳмонхоналарда, икки кишилик хоналарда жойлашадилар. Овқатланиш — сайёҳларнинг хоҳишига кўра тўлиқ пансион ёки ярим пансион усулида бўлади.

«ТОШКЕНТ—САЙЁҲ» сайёҳлик агентлиги якка тартибдаги сайёҳларга улар танлаб олган йўналишлар бўйлаб хизмат кўрсатишга ҳам тайёрдир.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-12-94, 44-09-80, 44-07-62.

«ТОШКЕНТ-САЙЁҲ» САЙЁҲЛИК АГЕНТЛИГИ.

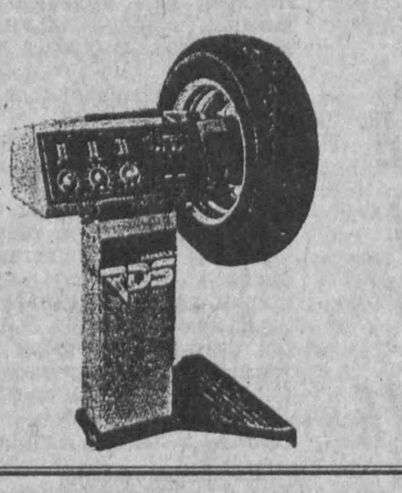

КОРХОНА
Тошкент шаҳридаги омбордан автосервис учун қуйидаги махсус автоускуналарни сотади:

- мувозанатлаш дастгоҳи;
- электр вулканизатор;
- автосервис учун махсус асбоб;
- ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи кўтаргичсиз стенд;
- шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш мосламаси ва автосервис учун бошқа махсус ускуналар.

Асосий таъмирлашдан чиққан қуйидаги ЗИЛ автомобиллари сотилади:

ЗИЛ-131 - 2 дона, ЗИЛ-130 - 1 дона

Ҳақ тўлаш усули -турлича. Олдиндан 100 фоиз ҳақ тўлаш шарти билан Тошкентдан буюртмачининг ўзи олиб кетади.

Мулоқот телефонлари : 34-25-81, 34-66-44.
Манзилгоҳимиз: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона

БРИТАНИЯ ЭЛЧИХОНАСИ

Рус ва ўзбек тилларида ёзув машинкасида малакали ёза оладиган ва инглиз тилини равон биладиган

ҚОТИБ-МАЪМУРНИ

ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

ОФИС (қароргоҳ) ИШЛАРИДА ЕТАРЛИ ТАЖРИБА БЎЛМОҒИ АЙНИ МУДДАОДИР.

Хоҳловчилар ўзлари ҳақидаги маълумотларни ўзбек ва рус тилларида қуйидаги манзилгоҳга юборишлари мумкин: 700000, Тошкент шаҳри, «Главпочтамт», 4310-почта қутиси.

Маълумотда котиблик ва тил малакаси бўйича тажриба қамраб олинган тўлиқ таржимаи ҳоли, туғилган йили ва жойи, ҳамда оилавий аҳволи кўрсатилиши лозим.

«ТОШШАҲАРЮКТРАНС» КОНЦЕРНИНИНГ

Тошкент шаҳри, Қорасарой кўчаси, 325-уйда жойлашган

127-АВТОКОРХОНАСИ

хўжалик ҳисоби шароитларида ишлайди ва Ўзбекистон Республикаси ҳудуди бўйлаб

ЮК ТАШИШ ИШЛАРИНИ БАЖАРАДИ

Меҳнат жамоасининг 127-автокорхонани ёпиқ типдаги давлат акционерлик автокорхонасига айлантириш тўғрисидаги талабномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Давлат мулк комитети томонидан давлат мулкини хусусийлаштириш комиссияси ташкил этилди.

Ёпиқ типдаги 127-давлат акционерлик автокорхонаси мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг ҳуқуқий вориси ҳисобланади ва у, шунингдек, 127-автокорхонанинг шартномавий мажбуриятларини бажариш билан боғлиқ мажбуриятларни ўз зиммасига олади.

«УЗКОМБИТКОНТРАКТТОРГ»

РЕСПУБЛИКА ТИЖОРАТ-ВОСИТАЧИЛИК ФИРМАСИГА

ДОИМИЙ ИШЛАШ УЧУН

бўлим мудири лавозимига хўжалик фаолияти соҳасида камида беш йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган ҲУҚУҚШУНОСЛАР ва камида икки йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган БОШ МУТАХАССИС

КЕРАК

Фирма манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй. Телефонлар: 41-39-61, 41-20-21.

Аҳоли маблағлари эвазига уйларни таъмирловчи 1-ИХТИСОСЛАШГАН БОШҚАРМАГА

— ғишт терувчилар, сувоқчилар, дурадгорлар, бўёқчилар, кошинловчилар;
— пайвандчилар, сантехниклар (меҳнат ҳақи — ишбай).

КЕРАК.

Ўртача иш ҳақи — 8000 — 15000 сўм.
Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 1-Пушкин тор кўчаси, 6-уй. Телефонлар: 33-10-53, 68-53-35.

ДИҚҚАТ!

«ТОШТЕЛЕФОН» ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ КОРХОНАСИ давлат қарамоғидаги хўжаликдан

ЖАМОА КОРХОНАСИГА УТАДИ.

ЖАМОА КОРХОНАСИ «ТОШТЕЛЕФОНҚУРИЛИШ» ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ КОРХОНАСИ МОЛМУЛКИНИНГ ЭГАСИ БЎЛИБ ҚОЛАДИ.

Арзномалар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

«Средазэлектросетьстрой» трестининг

ИХТИСОСЛАШГАН ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИ

4, 5, 6-разрядли бульдозер машинистларини

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

15—30 фоиз ҳажмида район коэффициенти, ишнинг кўчма табиати учун энг кам иш ҳақининг 6 фоизи ҳажмида қўшимча ҳақ тўланади.

ЁТОҚХОНА МАВЖУД.

Маълумотлар олиш учун ҲАМЗА тумани ишга жойлаштириш бўлимига ёки «СРЕДАЗЭЛЕКТРОСЕТЬСТРОЙ» трестининг Турсунхўжаев кўчаси, 2 «а»-уйда жойлашган ИХТИСОСЛАШГАН ҚУРИЛИШ-МОЖТАЖ участкасига мурожаат қилинсин.

Телефонлар: 90-36-39, 92-47-89.

ТОШКЕНТ ТАЖРИБА-МЕХАНИКА ЗАВОДИГА

қуйидаги ишчилар

КЕРАК.

Токарлар — 4-6 разрядли, иш ҳақи 30.000 сўмгача;

Фрезерловчи — 5-6 разрядли, иш ҳақи 25.000 сўм;

Бетон ва ғишт билан ишловчилар — 3-4 разрядли, иш ҳақи 15—20.000 сўмгача;

Пардозлаш, қурилиш ишчилари — 3-4 разрядли, иш ҳақи 15—20.000 сўм;

Газ ва электр ишчилари — 4-6 разрядли, иш ҳақи 15—20.000 сўм.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Стародубцев кўчаси, 130-уй, телефон: 55-28-09.

99-ўрта мактаб томонидан Масанова Гулчеҳра Алипежановна номига берилган 039168-сонли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

99-ўрта мактаб томонидан Файзиев Маҳаматжон Собирович номига берилган 039196-сонли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«Атторлик» Республика акционерлик бирлашмаси жамоаси шу жамоа раиси Ўткир Турсунович Азизовга қуёви Кошифхон АМИЛОВнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

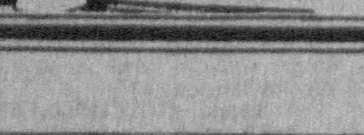

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Буюртма Г—120. 19899 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.00. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Буюртма Г—226. 19919 нусхада